

Analiza poslovne uspješnosti na primjeru društva Kraš d.d.

Vukojević, Dominik

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **RRiF College of
Financial Management / RRiF Visoka škola za financijski menadžment**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:198:641694>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-27**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Final Examination Papers University of
Applied Sciences RRiF - Final Examination Papers
and Diploma Papers](#)

RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT
SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ KORPORATIVNE FINANCIJE

Dominik Vukojević

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI RAD
ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA NA PRIMJERU
DRUŠTVA KRAŠ d.d.

Zagreb, 2018.

RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT
SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ KORPORATIVNE FINACIJE

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI RAD
ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA NA PRIMJERU
DRUŠTVA KRAŠ d.d.

Ime i prezime studenta: Dominik Vukojević

Matični broj studenta: 035/14-1-SDS

Mentor: dr. sc. Tamara Cirkveni Filipović, profesor v.š.

Zagreb, 2018.

NASLOV:

ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA NA PRIMJERU DRUŠTVA KRAŠ d.d.

SAŽETAK:

Analiza financijskih izvještaja je analiza koja daje kompletnu sliku poslovanja određenog trgovačkog društva nakon čega svi korisnici financijske analize mogu biti upoznati sa stvarnim stanjem društva. U ovom radu se prikazuje analiza financijskih izvještaja društva Kraš d.d. za razdoblje od 2012. – 2016. godine. Analiza financijskih izvještaja se temelji na financijskim izvještajima tako da se u radu prije svega prikazuju financijska izvješća društva za određeno razdoblje te nakon toga rezultati provedene analize. Na kraju rada se prikazuju sustavi pokazatelja i sintetički pokazatelji koji pokazuju u kakvom se stanju društvo nalazi: je li spremno za razvoj, prijeti li mu stečaj te nakon stečaja oporavak ili likvidacija? Analizom društva Kraš d.d. dobit će se odgovori na navedena pitanja za poslovanje toga društva.

KLJUČNE RIJEČI:

Društvo, Kraš d.d., analiza, financijski izvještaji, pokazatelji

TITLE:

FINANCIAL STATEMENT ANALYSIS OF KRAŠ PLC

SUMMARY:

Analysis of financial statements is an analysis that gives a complete picture of a particular company, after which all financial analysis users can be acquainted with the true condition of the company. This paper presents the analysis of financial statements of Kraš Plc for the period from 2012 to 2016. The analysis of the financial statements is based on the financial statements themselves so the paper will primarily present the financial statements of the company for a specified period and then develop and interpret the indicators obtained by the analysis. In the final part of the paper, indicator systems and synthetic indicators will be developed in order to show in what condition the company is i.e. whether it is ready for development, threatened with bankruptcy or followed by recovery or liquidation after bankruptcy. The analysis of Kraš Plc will provide answers to these questions.

KEY WORDS:

Company, Kraš Plc, analysis, financial statements, indicators

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. OPĆENITO O DRUŠTVU KRAŠ d.d.....	3
2.1. Djelatnost, temeljni kapital društva i struktura dioničara	3
2.2. Veličina poduzetnika	5
2.3. Povezana društva	6
2.4. Proizvodnja i tržište prodaje	7
3. FINACIJSKI IZVJEŠTAJI DRUŠTVA KRAŠ d.d. – TEMELJ ZA ANALIZU	8
3.1. Bilanca (Izveštaj o financijskom položaju)	8
3.2. Račun dobiti i gubitka	16
3.3. Izveštaj o novčanom tijeku	21
3.4. Izveštaj o promjenama kapitala	25
3.5. Bilješke uz financijske izvještaje	27
4. POKAZATELJI ANALIZE FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA	28
4.1. Pokazatelji likvidnosti.....	28
4.1.1. <i>Koeficijent trenutne likvidnosti</i>	28
4.1.2. <i>Koeficijent ubrzane likvidnosti</i>	29
4.1.3. <i>Koeficijent tekuće likvidnosti</i>	30
4.1.4. <i>Koeficijent financijske stabilnosti</i>	31
4.2. Pokazatelji zaduženosti.....	32
4.2.1. <i>Koeficijent zaduženosti</i>	33
4.2.2. <i>Koeficijent vlastitog financiranja</i>	33
4.2.3. <i>Koeficijent financiranja</i>	34
4.2.4. <i>Pokriće troškova kamata</i>	34
4.2.5. <i>Faktor zaduženosti</i>	35
4.2.6. <i>Stupanj pokrića I</i>	36
4.2.7. <i>Stupanj pokrića II</i>	36
4.3. Pokazatelji aktivnosti.....	37
4.3.1. <i>Koeficijent obrta ukupne imovine</i>	38
4.3.2. <i>Koeficijent obrta dugotrajne imovine</i>	38
4.3.3. <i>Koeficijent obrta kratkotrajne imovine</i>	39
4.3.4. <i>Koeficijent obrta potraživanja od kupaca</i>	39
4.3.5. <i>Trajanje naplate potraživanja u danima</i>	40

4.4.	Pokazatelji ekonomičnosti	40
4.4.1.	<i>Ekonomičnost ukupnog poslovanja</i>	41
4.4.2.	<i>Ekonomičnost poslovanja</i>	42
4.4.3.	<i>Ekonomičnost prodaje</i>	42
4.4.4.	<i>Ekonomičnost financiranja</i>	43
4.4.5.	<i>Ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti</i>	44
4.5.	Pokazatelji profitabilnosti	44
4.5.1.	<i>Neto marža profita</i>	45
4.5.2.	<i>Bruto marža profita</i>	45
4.5.3.	<i>Neto rentabilnost imovine – ROA</i>	46
4.5.4.	<i>Neto rentabilnost imovine</i>	47
4.5.5.	<i>Bruto rentabilnost imovine</i>	47
4.5.6.	<i>Rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice)</i>	48
4.6.	Pokazatelji investiranja	48
4.6.1.	<i>Dobit po dionici (EPS)</i>	49
4.6.2.	<i>Dividenda po dionici (DPS)</i>	50
4.6.3.	<i>Odnos isplate dividendi (DPR)</i>	51
4.6.4.	<i>Odnos cijene i dobiti po dionici (P/E)</i>	51
4.6.5.	<i>Ukupna rentabilnost dionice</i>	52
4.6.6.	<i>Dividenda rentabilnost dionice</i>	53
4.7.	Struktura i analiza zaposlenika	53
5.	SUSTAVI POKAZATELJA I SINTETIČKI POKAZATELJI	56
5.1.	Du Pont sustav pokazatelja	56
5.2.	Altmanov Z-score model	58
5.3.	Kralicekov DF pokazatelj	60
5.4.	Bex sustav pokazatelja.....	62
6.	ZAKLJUČAK	65
7.	LITERATURA.....	67
8.	POPIS GRAFIKONA, SLIKA I TABLICA	68

1. UVOD

Cilj ovog rada je opisati i prikazati temeljne financijske izvještaje na temelju kojih će se provesti analiza financijskih izvještaja Društva Kraš d.d. za razdoblje od 2012. – 2016. godine. Pod temeljnim financijskim izvještajima smatraju se bilanca odnosno izvještaj o financijskom položaju, račun dobiti i gubitka, izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje. Na temelju navedenih izvještaja provesti će se analiza financijskih izvještaja putem pojedinačnih pokazatelja, sustava pokazatelja i sintetičkih pokazatelja. Pojedinačni pokazatelji koji će se izračunavati i interpretirati u ovom radu su pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti, profitabilnosti, investiranja i ostali pokazatelji koji su zanimljivi za djelatnost kojom se navedeno društvo bavi. U većini pokazatelja podatci će se uzimati iz bilance i računa dobiti i gubitka dok će se u rijetkim slučajevima uzimati i podatci iz izvještaja o novčanim tokovima. Na temelju dobivenih pokazatelja analize pristupit će se izradi sustava pokazatelja (Du pontov i Bex sustav) i sintetičkih pokazatelja (Altmanov Z-score model i Kralicekov DF pokazatelj).

Za ispravnu analizu financijskih izvještaja potrebni su istiniti i fer prikazani financijski izvještaji na temelju kojih se pristupa izradi analize. Istiniti i fer prikazani financijski izvještaji su jedini temelj ispravne informacije za interne i eksterne korisnike financijskih izvještaja na temelju kojih će isti ti korisnici donositi odluke u svojoj domeni. Na interne korisnike financijskih izvještaja misli se na članove društva, članove uprave i zaposlenike društva, dok se pod eksterne korisnike misli na kreditore, moguće ulagače, kupce, dobavljače, Ministarstvo financija – Porezna uprava i ostala moguća Ministarstva i razno razne Agencije. Da bi se ispravno provodila analiza financijskih izvještaja, osim što je potreban istinit i fer prikaz izvještaja potrebna su i znanja, vještine čitanja i razumijevanje izvještaja. Bez istinitih i fer prikazanih financijskih izvještaja i određenog znanja, nema potrebe pristupati samoj izradi. Za interne korisnike analiza financijskih izvještaja je potrebna za pravovremene i ispravne odluke koje donosi menadžment društva. Ako pokazatelji nisu zadovoljavajući, to ne znači da će društvo nužno otići u stečaj i biti likvidirano. To će biti upozorenje upravi da mora donijeti odluke koje će se u skoroj budućnosti pokazati jesu li u tom trenutku bile ispravne. Najbitnije je da uprava ima stvarno stanje poslovanja ispred sebe na temelju kojeg će donositi odluke za dobrobit i razvoj društva. Samo poslovanje društva utječe i na zaposlenike tog društva koji uvijek mogu postaviti razna pitanja poput: je li stabilno društvo u kojem sam zaposlen, hoću li

dobiti plaću u ugovorenom roku, prijeti li stečaj društvu, moram li tražiti novi posao? I u takvim slučajevima kada društvo zapadne u poteškoće u velikim slučajevima ima izlaza putem restrukturiranja bilance poput dokapitalizacije, novog dugoročnog zaduženja, pretvaranja kratkoročnih obveza u dugoročne obveze na način da se društvo nagodi sa vjerovnicima, prodajom suvišne i neproduktivne imovine. Iz navedenog se zaključuje da društvo i ne samo kad je u poteškoćama ovisi o eksternim korisnicima, a najčešće su to kreditori i dobavljači.

U pisanje ovog rada kreće se sa pretpostavkom da su financijski izvještaji društva Kraš d.d. istinito i fer prikazani bez obzira što je i revizija donijela pozitivno mišljenje, a stečeno znanje će se nadopunjavati iz stručne literature koja se koristi za analizu financijskih izvještaja.

2. OPĆENITO O DRUŠTVU KRAŠ d.d.

Kraš d.d. je društvo čiji potrošači već cijelo stoljeće uživaju u bogatoj ponudi raznovrsnih Kraševih slatkih proizvoda. Slatki proizvodi se sastoje od sve tri grupe konditorskih proizvoda - kakao proizvoda, keksa i vafla i bombonskih proizvoda koji se sustavno razvijaju od samih početaka proizvodnje pa sve do danas. Vizija društva Kraš d.d. je usmjerenost ka proizvodnji originalnih, visokokvalitetnih proizvoda i ispunjavanju želja i potreba potrošača na temelju čega osiguravaju vodeću poziciju konditorskog proizvođača u Republici Hrvatskoj (dalje: RH) i u jugoistočnoj Europi.

KRAŠEVA “slatka” povijest počinje 1911. godine kada je tvornica UNION u Zagrebu započela s radom kao prvi industrijski proizvođač čokolade u jugoistočnoj Europi. Već od samog početka, slastice proizvedene u ovoj tvornici primaju najveće priznanje - UNION postaje carski i kraljevski dobavljač bečkog dvora. Godine 1923. u Zagrebu, na Savskoj cesti, tvrtka BIZJAK započinje proizvodnju dvopeka, keksa i vafla. Zahvaljujući svom vlasniku, tvrtka je ubrzo postala poznata po svojim domaćim keksima na tržištu šire regije. Do 1950. godine dolazi do ujedinjenja UNIONA, BIZJAKA i ostalih manjih proizvođača konditorskih proizvoda iz Zagreba. Te godine tvrtka dobiva ime JOSIP KRAŠ po antifašističkom borcu i istaknutom rukovodiocu tadašnjeg sindikalnog pokreta. Od trenutka ujedinjenja kompanija počinje svoj razvoj kao proizvođač sve tri grupe konditorskih proizvoda: kakao proizvoda, keksa i vafla i bombonskih proizvoda. Godine koje dolaze obilježene su ulaganjima u modernizaciju proizvodnje. Nove generacije Kraševih stručnjaka na temeljima originalnih konditorskih receptura primjenjuju nova znanja u izradi slastica, zahvaljujući kojima se sustavno povećava ponuda asortimana i dalje zadržava vodeća pozicija na prostoru regije. Društveno poduzeće se 1992. godine transformira u dioničko društvo Kraš. Od tada pa do danas Kraš se razvija kao suvremeno organizirana i tržišno orijentirana kompanija čiji su proizvodi prisutni i priznati na svjetskim tržištima. Pri tome poštujemo i njegujemo svoju bogatu prošlost temeljenu na vrhunskoj kvaliteti proizvoda koju su svojom vjernošću nagradile generacije Kraševih potrošača.¹

2.1. Djelatnost, temeljni kapital društva i struktura dioničara

Trgovačko društvo KRAŠ d.d. (dalje: Društvo), OIB: 94989605030, iz Zagreba, Ravnice 48 upisano je u sudski registar Trgovačkog suda u Zagrebu, pod matičnim brojem subjekta MBS:

¹ URL: http://www.kras-trgovina.hr/hr/kras_danas - (pristupljeno 15.11.2017.)

080005858.² Osnovna djelatnost Društva sukladno nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti spada u područje C – Prerađivačka industrija, odjeljak 10 - Proizvodnja prehrambenih proizvoda, skupinu 10.8 - Proizvodnja ostalih prehrambenih proizvoda, razred 10.82 - Proizvodnja kakao, čokoladnih i bombonskih proizvoda te je u skladu s tim registrirana pri Trgovačkom sudu kao proizvodnja i prodaja konditorskih proizvoda tj. proizvodnja kakaa, bombona, keksa i čokolade. Na dan 31. prosinca 2016. godine temeljni kapital Društva iznosi 549.448.400,00 kuna i podijeljen je na 1.373.621 dionicu nominalne vrijednosti od 400 kuna. U tablici 1. je prikazana vlasnička struktura dioničara na dan 31.12.2016. godine iz koje se vidi da prvih deset (10) dioničara zajedno drži udio od 53,25 % vlasništva Društva. Najveći među njima je trgovačko društvo MESNA INDUSTRIJA BRAĆA PIVAC d.o.o. koji drži udio od 21,74 %. Do podataka ostalih dioničara nije se moglo doći zbog odredbe čl. 497. st. 8. Zakona o tržištu kapitala (Narodne novine br. 88/08. - 65/18., dalje: ZTK) koji propisuje da je obveza Središnjeg klirinškog depozitarnog društva d.d. (dalje: SKDD) da podatke iz središnjeg depozitorija čuva kao poslovnu tajnu. Istim člankom predviđeni su slučajevi kada se podatci o imateljima nematerijaliziranih vrijednosnih papira mogu učiniti dostupnima trećima koji se tako mogu podijeliti u slijedeće kategorije: (I) izdavatelji nematerijaliziranih vrijednosnih papira; (II) imatelji nematerijaliziranih vrijednosnih papira; (III) investicijska društva i kreditne institucije koje pružaju usluge iz čl. 5. st. 2. t. 1. ZTK-a; (IV) svaka osoba koja dokaže pravni interes; (V) Hanfa te (VI) pravosudna i upravna tijela. Iz navedenog se zaključuje da se ne zadovoljava ni jedan od šest uvjeta da bi se moglo pristupiti uvidu ostalih dioničara društva Kraš d.d.

²Izvor: URL: https://sudreg.pravosudje.hr/registar/f?p=150:28:0::NO:28:P28_SBT_MBS:080005858 - (pristupljeno 15.11.2017.)

Tablica 1: **Vlasnička struktura dioničara na dan 31. prosinca 2016. godine.**

Dioničar	broj dionica - kom	Udio u TK - %
1. MESNA INDUSTRIJA BRAĆA PIVAC d.o.o. Vrgorac	298.646	21,74%
2. KRAŠ - ESOP d.o.o. Zagreb	271.441	19,76%
3. KRAŠ d.d. Zagreb - trezorski račun	101.700	7,40%
4. HPB, d.d. Zagreb	14.500	1,06%
5. RADIŠIĆ DARKO	9.973	0,73%
6. SOCIETE GENERALE - SPLITSKA BANKA d.d./Zbirni skrbnički račun	9.328	0,68%
7. Zagrebačka banka d.d./Zbirni skrbnički račun na ime STATE STREET BANK AND TRUST COMPANY, BOSTON	7.448	0,54%
8. GOBEC JANEZ	6.500	0,47%
9. BUJANOVIĆ ZVONIMIR	6.023	0,44%
10. SPAJIĆ MARINKO	5.857	0,43%
11. OSTALI	642.205	46,75%
UKUPNO	1.373.621	100,00%

Izvor: URL: http://www.kras.hr/datastore/filestore/18/Godisnji_financijski_izvjestaj_za_2016_1.pdf - Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2016. godinu – str. 36. - (pristupljeno 03.1.2018.)

2.2. Veličina poduzetnika

Prema čl. 5. Zakona o računovodstvu (Narodne novine br. 78/15. - 120/16., dalje: ZOR) koji uređuje razvrstavanje poduzetnika na temelju pokazatelja ukupne aktive, iznosa prihoda i prosječnog broja radnika tijekom poslovne godine društvo Kraš d.d. kao matica i kao grupa spada i razvrstava se u velike poduzetnike iz razloga što prelazi granične pokazatelje u najmanje dva od tri uvjeta iz čl. 5. st. 4. ZOR-a. Članak 5. st. 5. ZOR-a uređuje da su veliki poduzetnici oni koji prelaze granične pokazatelje u dva od tri sljedeća uvjeta:

- ukupna aktiva 150.000.000,00 kuna,
- prihod 300.000.000,00 kuna,
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 250 radnika.

Tablica 2: **Granični pokazatelji za razvrstavanje poduzetnika od društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. – 2016. godine.**

	2012	2013	2014	2015	2016
UKUPNA AKTIVA	1.126.588.026	1.032.843.699	1.053.756.078	1.055.494.782	1.033.525.897
PRIHOD	908.086.080	880.657.485	891.072.471	892.831.912	867.720.880
BROJ RADNIKA	1509	1494	1540	1578	1611

Izvor: URL: http://www.kras.hr/datastore/filestore/18/Godisnji_financijski_izvjestaj_za_2016_1.pdf - Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2016. godinu – (pristupljeno 03.1.2018.)

Iz navedenog se zaključuje da društvo Kraš d.d. prelazi sva tri uvjeta te se klasificira u velike poduzetnike.

Isto tako, prema čl. 6. ZOR poduzetnici se razvrstavaju na male, srednje i velike poduzetnike ovisno o pokazateljima utvrđenim na konsolidiranoj osnovi, utvrđenim na zadnji dan poslovne godine koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju godišnji konsolidirani financijski izvještaji. Pokazatelji na temelju kojih se razvrstavaju poduzetnici jednaki su kao i u čl. 5. ZOR-a. Budući da društvo Kraš d.d. kao matica i kao grupa prelazi sva tri uvjeta smatra se i prema čl. 6. ZOR-a velikim poduzetnikom. Nadalje, ZOR prema čl. 17. uređuje primjenu standarda financijskog izvještavanja gdje u st. 3. navodi: Poduzetnici iz čl. 5. st. 5. ovoga Zakona i subjekti od javnog interesa iz čl. 3. t. 1. ovoga Zakona dužni su sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (dalje: MSFI). Članak 20. ZOR-a uređuje obveznike revizije godišnjih financijskih izvještaja čiji je obveznik i društvo Kraš d.d. koji se prema čl. 5. i čl. 6. ZOR-a smatra velikim poduzetnikom kao što i uređuje čl. 20. ZOR-a.

2.3. Povezana društva

Društvo je osnivač i jedini član pet ovisnih društava, od kojih su četiri u inozemstvu, te jedan u RH, i dioničar je ovisnog društva MIRA a.d., Prijedor, u 76,09%-tnom vlasništvu, te udjeličar društva KAROLINA d.o.o., Osijek, u 99,68%-tnom vlasništvu. Pet ovisnih društava bave se trgovinom, a dva proizvodnjom.

Tablica 3: Popis ovisnih društava društva Kraš d.d. na 31.12.2016. godine.

OVISNO DRUŠTVO	Postotak udjela u kapitalu	Osnovna djelatnost
Ovisna društva u zemlji		
Kraš - trgovina d.o.o. Zagreb	100,00%	trgovina
KAROLINA d.o.o. Osijek	99,68%	proizvodnja
Ovisna društva u inozemstvu		
KRAŠ trgovina d.o.o. Široki Brijeg	100,00%	trgovina
Krašcommerce d.o.o. Ljubljana	100,00%	trgovina
Kraškomerc KRAŠ, dooel, Skopje	100,00%	trgovina
Kraš Commerce d.o.o. Beograd	100,00%	trgovina
MIRA, a.d. Prijedor	76,09%	proizvodnja

Izvor: URL: http://www.kras.hr/datastore/filestore/18/Godisnji_financijski_izvjestaj_za_2016_1.pdf - Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2016. godinu – str. 14. - (pristupljeno 03.1.2018.)

Slika 1: Klasifikacija ulaganja u druge poduzetnike

Vrsta ulaganja	% vlasničkog udjela	Značajnost utjecaja ulagača	Primjena standarda	Računovodstvena metoda vrednovanja
Ulaganje u nepovezanog poduzetnika	do 20%	nema značajnog utjecaja	HSFI 9, MSFI 9 MSFI 7	Metoda troška ili metoda fer vrijednosti
Ovisni poduzetnik	veći od 50%	kontrola	HSFI 2, MSFI 10	Metoda troška Konsolidacija
Sudjelujući interesi	od 20 do 50%	značajan utjecaj, ali nema kontrole	HSFI 2, MRS 28	Metoda udjela
Zajednički pothvati	50%	zajednička kontrola	HSFI 2, MRS 31	Metoda udjela

Izvor: Skupina autora (2018). Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja. Zagreb: RRiF plus d.o.o., str. 187.

Prikazana tablica prikazuje sva ovisna društva čiji je vlasnik društvo Kraš d.d.. Kraš d.d. u svim ovisnim društvima mora imati više od 50% vlasničkog udjela. Ako društvo Kraš d.d. nema više od 50% vlasničkog udjela u drugom društvu, to društvo se ne može smatrati ovisnim društvom. Na slici br. 1 detaljno je prikazana vrsta ulaganja, postotak vlasničkog udjela, značajnost utjecaja ulagača, primjena standarda i računovodstvena metoda vrednovanja.

2.4. Proizvodnja i tržište prodaje

Društvo Kraš d.d. obavlja proizvodnju u Zagrebu. Prema podacima iz godišnjeg izvješća društva Kraš d.d. za 2016. godinu društvo je u 2016. godini proizvelo 20.456 tona gotovih proizvoda od čega je 50,2 % proizvedeno za izvozna tržišta. Društvo je u 2016. godini nastavilo značajno ulagati u proizvodnu opremu te je održavao najviše standarde kvalitete i udovoljavao strogim kriterijima zdravstvene ispravnosti proizvoda.

Društvo Kraš d.d. osim što prodaju ima na domaćem tržištu, prodaju vrši u Europskoj uniji i na ostalim svjetskim tržištima: SAD, Kanada, Saudijska Arabija, Australija, Japan, Hong Kong, Palestina, UAE, Peru, Bosna i Hercegovina, Srbija, Crna Gora... Prema podacima iz godišnjeg izvješća društva Kraš d.d. za 2016. godinu društvo matica je u 2016. godini ostvarila prodaju od 30.109 tona.³

³URL: <http://www.kras.hr/hr/o-nama/kako-poslujemo/financijska-izvjesca?y=2016> - (pristupljeno 03.1.2018.)

3. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI DRUŠTVA KRAŠ d.d. – TEMELJ ZA ANALIZU

Trgovačko društvo Kraš d.d. budući da je veliki poduzetnik obveznik je izrade svih financijskih izvještaja koje uređuje čl. 19. ZOR-a, a to su sljedeći izvještaji:

- Bilanca (Izvještaj o financijskom položaju),
- Račun dobiti i gubitka,
- Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti,
- Izvještaj o novčanom tijeku,
- Izvještaj o promjenama kapitala,
- Bilješke uz financijske izvještaje.

U ovom poglavlju osim što će se priložiti financijska izvješća društva Kraš d.d. za razdoblje od 2012. – 2016. godine koja su temelj za izradu analize obrazložiti će se i opisati važnost svakog izvještaja posebno. Bez razumijevanja i znanja o temeljnim financijskim izvještajima ne može se pristupiti izradi analize te se iz tog razloga smatra da se prije analize mora obrazložiti i upoznati sa glavnim elementima svakog navedenog financijskog izvještaja koji čini temelj odnosno bazu za izradu analize. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti priložiti će se i obrazložiti uz financijski izvještaj Računa dobiti i gubitka.

3.1. Bilanca (Izvještaj o financijskom položaju)

Bilanca ili Izvještaj o financijskom položaju je financijski izvještaj koji prikazuje s jedne strane ukupnu imovinu društva, a s druge strane izvore financiranja te imovine na određeni dan. Imovina društva računovodstvenim rječnikom naziva se još i aktiva, dok se njezini izvori nazivaju pasiva. Aktiva i pasiva društva moraju biti ujednačene u svakom trenutku kao što je prikazano u nastavku:

- $IMOVINA = KAPITAL + OBVEZE$
- $KAPITAL = IMOVINA - OBVEZE$
- $OBVEZE = IMOVINA - KAPITAL.$

Imovina (sredstvo) je resurs koji je pod kontrolom poduzeća, koji proizlazi iz prošlih događaja i od kojeg se očekuju buduće ekonomske koristi.

Obveza je postojeći dug poduzeća, proizašao iz prošlih događaja, za čije se podmirenje očekuje smanjenje resursa koji utjelovljuju ekonomske koristi.

Kapital (glavnica) je ostatak imovine nakon odbitka svih njegovih obveza.⁴

Tablica 4: **Prikaz skraćene bilance društva Kraš za razdoblje 2012. – 2016. godine.**

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
1. KAPITAL I REZERVE	605.552.758	572.650.849	568.904.178	562.755.153	563.240.086
2. OBVEZE	521.035.268	460.192.850	484.851.900	492.739.629	470.285.811
3. IMOVINA (1+2)	1.126.588.026	1.032.843.699	1.053.756.078	1.055.494.782	1.033.525.897
	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
1. IMOVINA	1.126.588.026	1.032.843.699	1.053.756.078	1.055.494.782	1.033.525.897
2. OBVEZE	521.035.268	460.192.850	484.851.900	492.739.629	470.285.811
3. KAPITAL I REZERVE (1-2)	605.552.758	572.650.849	568.904.178	562.755.153	563.240.086
	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
1. IMOVINA	1.126.588.026	1.032.843.699	1.053.756.078	1.055.494.782	1.033.525.897
2. KAPITAL I REZERVE	605.552.758	572.650.849	568.904.178	562.755.153	563.240.086
3. OBVEZE (1-2)	521.035.268	460.192.850	484.851.900	492.739.629	470.285.811

Izvor: URL: http://www.kras.hr/datastore/filestore/18/Godisnji_financijski_izvjestaj_za_2016_1.pdf - Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2016. godinu – Prilagođeno prema stvarnim podacima - (pristupljeno 03.1.2018.)

Aktiva društva se sastoji od sljedećih stavki:

- **Potraživanja za upisani a neplaćeni kapital,**
- **Dugotrajne imovine** – nematerijalne imovine (izdaci za razvoj, koncesija, patenti, licencije, goodwill...), materijalne imovine (zemljište, građevinski objekti, postrojenja i oprema, alati, biološka imovina, ulaganje u nekretnine...), dugotrajne financijske imovine (udjeli-dionice kod povezanih poduzetnika i sudjelujući interesi, dani zajmovi povezanim poduzetnicima i poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi, ulaganje u vrijednosne papire...), potraživanja (potraživanja od povezanih poduzetnika, potraživanje po osnovi prodaje na kredit...) i odgođene porezne imovine,
- **Kratkotrajne imovine** – zaliha (sirovine i materijal, proizvodnja u tijeku, gotovi proizvodi, trgovačka roba, dugotrajna imovina namijenjena prodaji...), potraživanja (potraživanja od povezanih i sudjelujućih poduzetnika, potraživanja od kupaca, zaposlenika, države i drugih institucija...), kratkotrajne financijske imovine (udjeli-dionice kod povezanih poduzetnika, sudjelujući interesi, dani zajmovi povezanim

⁴ Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 93.

poduzetnicima i poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi, dani zajmovi i depoziti...) i novca u banci i blagajni,

- **Plaćenih troškova budućeg razdoblja i obračunatih prihoda.**

Pasiva društva se sastoji od sljedećih stavki:

- **Kapitala i rezervi (vlastita sredstva)** – upisani temeljni kapital, kapitalne rezerve, rezerve iz dobit (zakonske rezerve, rezerve za vlastite dionice, vlastite dionice i udjeli (odbitna stavka), statutarne i ostale rezerve), revalorizacijske rezerve, zadržana dobit ili preneseni gubitak, dobit ili gubitak poslovne godine i manjinski interes,
- **Rezerviranja** – rezerviranja za mirovine, otpremnine, porezne obveze i druga rezerviranja,
- **Dugoročnih obveza (tuđa sredstva)** – obveze prema povezanim poduzetnicima, za zajmove, depozite, obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama, obveze po vrijednosnim papirima, odgođena porezna obveza,
- **Kratkoročne obveze (tuđa sredstva)** - obveze prema povezanim poduzetnicima, za zajmove, depozite, obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama, obveze prema dobavljačima, prema zaposlenicima, za poreze, doprinose i slična davanja,
- **Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja.**

U nastavku se prikazuje bilanca društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. – 2016. godine.

Tablica 5: Bilanca - aktiva društva Kraš d.d. za razdoblje od 2012. do 2016. godine.

Obveznik: KRAŠ d.d. Zagreb, OIB: 94989605030						
Naziv pozicije	AOP oznaka	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	001	0	0	0	0	0
B) DUGOTRAJNA IMOVINA (003+010+020+029+033)	002	644.160.262	606.888.241	569.471.744	564.011.976	556.821.024
I. NEMATERIJALNA IMOVINA (004 do 009)	003	1.113.552	475.948	275.047	277.540	179.162
1. Izdaci za razvoj	004	0	0	0	0	0
2. Konces., patenti, licencije, robne i uslužne marke, softver i os.prava	005	1.107.840	467.660	266.759	277.540	179.162
3. Goodwill	006	0	0	0	0	0
4. Predujmovi za nabavu nematerijalne imovine	007	0	0	0	0	0
5. Nematerijalna imovina u pripremi	008	5.712	8.288	8.288	0	0
6. Ostala nematerijalna imovina	009	0	0	0	0	0
II. MATERIJALNA IMOVINA (011 do 019)	010	414.464.697	404.550.722	394.242.835	404.430.507	380.773.605
1. Zemljište	011	67.736.215	67.900.565	67.900.565	67.900.565	67.900.565
2. Građevinski objekti	012	211.007.081	205.741.208	196.675.758	186.331.424	176.453.508
3. Postrojenja i oprema	013	79.093.747	77.142.262	77.173.279	91.604.271	95.030.993
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	014	20.910.689	18.575.937	16.408.666	12.891.494	10.120.138
5. Biološka imovina	015	2.711.455	2.502.865	1.614.637	1.696.189	1.567.698
6. Predujmovi za materijalnu imovinu	016	220.545	275.125	3.443.871	610.182	138.626
7. Materijalna imovina u pripremi	017	20.564.768	20.991.304	7.023.499	20.234.911	6.987.364
8. Ostala materijalna imovina	018	3.135.769	2.688.227	2.190.576	1.697.310	1.277.942
9. Ulaganje u nekretnine	019	9.084.428	8.733.229	21.811.984	21.464.161	21.296.771
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA (021 do 028)	020	225.371.690	198.991.417	172.052.011	156.405.909	173.260.039
1. Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika	021	101.805.815	81.675.822	85.675.822	85.675.822	85.676.722
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	022	10.018.944	6.760.750	3.390.921	0	0
3. Sudjelujući interesi (udjeli)	023	8.868.923	9.987.664	10.416.285	0	0

4. Zajmovi dani poduzet. u kojima postoje sudjelujući interesi	024	0	0	0	0	0
5. Ulaganja u vrijednosne papire	025	289.112	289.112	289.112	289.112	289.112
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	026	104.046.880	96.410.971	67.671.123	54.830.468	71.532.500
7. Ostala dugotrajna financijska imovina	027	342.016	3.867.098	4.608.748	15.610.507	15.761.705
8. Ulaganja koja se obračunavaju metodom udjela	028	0	0	0	0	0
IV. POTRAŽIVANJA (030 do 032)	029	0	0	0	0	0
1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	030	0	0	0	0	0
2. Potraživanje po osnovi prodaje na kredit	031	0	0	0	0	0
3. Ostala potraživanja	032	0	0	0	0	0
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	033	3.210.323	2.870.154	2.901.851	2.898.020	2.608.218
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA (035+043+050+058)	034	481.409.841	424.841.487	469.865.863	481.641.893	471.795.810
I. ZALIHE (036 do 042)	035	89.313.966	76.354.527	78.101.896	90.425.643	86.583.596
1. Sirovine i materijal	036	52.821.928	49.825.855	50.120.084	57.226.111	51.505.412
2. Proizvodnja u tijeku	037	0	0	0	0	0
3. Gotovi proizvodi	038	28.064.973	17.708.772	20.388.003	23.584.985	25.558.035
4. Trgovačka roba	039	6.724.724	7.259.678	6.162.796	7.990.614	8.039.820
5. Predujmovi za zalihe	040	699.380	840.360	232.110	633.446	1.097.629
6. Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	041	0	0	0	0	0
7. Biološka imovina	042	1.002.961	719.862	1.198.903	990.487	382.700
II. POTRAŽIVANJA (044 do 049)	043	340.136.042	298.949.009	335.697.378	346.559.919	316.392.454
1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	044	150.739.499	122.778.634	127.206.091	142.026.344	117.443.919
2. Potraživanja od kupaca	045	168.905.115	160.566.181	198.222.530	191.006.848	188.417.040
3. Potraživanja od sudjelujućih poduzetnika	046	79.700	16.284	0	3.081	0
4. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	047	2.482.429	762.812	343.109	315.288	1.039.079
5. Potraživanja od države i drugih institucija	048	5.225.572	2.444.581	559.444	1.775.570	714.025
6. Ostala potraživanja	049	12.703.727	12.380.517	9.366.204	11.432.788	8.778.391
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA (051 do 057)	050	16.901.109	20.651.419	21.351.014	17.406.028	20.412.161
1. Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika	051	0	0	0	0	0
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	052	3.339.648	3.380.375	3.390.921	3.379.226	0

3. Sudjelujući interesi (udjeli)	053	0	0	0	0	0
4. Zajmovi dani poduzet. u kojima postoje sudjelujući interesi	054	0	0	0	0	0
5. Ulaganja u vrijednosne papire	055	1.600.000	7.591.014	1.800.000	1.800.000	4.147.000
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	056	11.879.050	9.596.611	16.076.038	12.142.284	16.180.408
7. Ostala financijska imovina	057	82.411	83.419	84.055	84.518	84.753
IV. NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	058	35.058.724	28.886.532	34.715.575	27.250.303	48.407.599
D) PLAĆENI TR. BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	059	1.017.923	1.113.971	14.418.471	9.840.913	4.909.063
E) UKUPNO AKTIVA (001+002+034+059)	060	1.126.588.026	1.032.843.699	1.053.756.078	1.055.494.782	1.033.525.897
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	061	22.338.100	20.646.463	20.631.897	20.626.222	20.561.239

Izvor: URL: <http://www.kras.hr/hr/o-nama/kako-poslujemo/financijska-izvjesca?y=2016> - (pristupljeno 03.1.2018.)

Tablica 6: Bilanca - pasiva društva Kraš d.d. za razdoblje od 2012. do 2016. godine.

Obveznik: KRAŠ d.d. Zagreb, OIB: 94989605030						
Naziv pozicije	AOP oznaka	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
A) KAPITAL I REZERVE (063+064+065+071+072+075+078)	062	605.552.758	572.650.849	568.904.178	562.755.153	563.240.086
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	063	549.448.400	549.448.400	549.448.400	549.448.400	549.448.400
II. KAPITALNE REZERVE	064	-10.769.310	-14.448.707	-19.946.123	-19.881.893	-13.912.987
III. REZERVE IZ DOBITI (066+067-068+069+070)	065	25.025.014	25.429.576	25.736.124	26.440.048	9.822.263
1. Zakonske rezerve	066	25.025.014	25.429.576	25.736.124	26.440.048	26.732.907
2. Rezerve za vlastite dionice	067	2.379.963	6.287.079	23.059.276	28.024.368	33.915.725
3. Vlastite dionice i udjeli (odbitna stavka)	068	2.379.963	6.287.079	23.059.276	28.024.368	50.826.369
4. Statutarne rezerve	069	0	0	0	0	0
5. Ostale rezerve	070	0	0	0	0	0
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	071	-12.841.293	-11.480.616	-10.995.891	891.420	579.921
V. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK (073-074)	072	46.598.709	17.571.226	10.583.187	-5.879.433	0
1. Zadržana dobit	073	46.598.709	17.571.226	10.583.187	0	0
2. Preneseni gubitak	074	0	0	0	5.879.433	0
VI. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE (076-077)	075	8.091.238	6.130.970	14.078.481	11.736.611	17.302.489
1. Dobit poslovne godine	076	8.091.238	6.130.970	14.078.481	11.736.611	17.302.489
2. Gubitak poslovne godine	077	0	0	0	0	0
VII. MANJINSKI INTERES	078	0	0	0	0	0
B) REZERVIRANJA (080 do 082)	079	0	0	0	0	0
1. Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze	080	0	0	0	0	0
2. Rezerviranja za porezne obveze	081	0	0	0	0	0
3. Druga rezerviranja	082	0	0	0	0	0
C) DUGOROČNE OBVEZE (084 do 092)	083	157.413.149	99.454.130	128.802.855	132.220.702	156.074.633
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	084	0	0	0	0	0

2. Obveze za zajmove, depozite i slično	085	0	29.096	0	0	0
3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	086	88.059.420	47.077.043	88.043.154	129.978.606	154.211.779
4. Obveze za predujmove	087	0	0	0	644.042	511.930
5. Obveze prema dobavljačima	088	0	0	0	0	0
6. Obveze po vrijednosnim papirima	089	0	0	0	0	0
7. Obveze prema poduz. u kojima postoje sudjelujući interesi	090	67.033.706	50.279.097	38.938.227	0	0
8. Ostale dugoročne obveze	091	2.320.023	2.068.894	1.821.474	1.598.054	1.349.571
9. Odgođena porezna obveza	092	0	0	0	0	1.353
D) KRATKOROČNE OBVEZE (094 do 105)	093	355.377.732	355.610.781	352.342.068	357.735.051	309.472.432
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	094	55.483.542	46.689.574	39.445.751	26.432.745	6.474.946
2. Obveze za zajmove, depozite i slično	095	1.600.000	2.940.000	2.811.778	3.300.000	5.003.000
3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	096	131.132.251	115.785.428	43.094.660	189.476.820	185.834.743
4. Obveze za predujmove	097	15.096	871	38.369	150.808	399.093
5. Obveze prema dobavljačima	098	102.520.556	110.067.155	110.447.532	108.417.275	81.381.783
6. Obveze po vrijednosnim papirima	099	0	0	0	0	0
7. Obveze prema poduz. u kojima postoje sudjelujući interesi	100	34.845.717	53.000.283	120.263.162	0	0
8. Obveze prema zaposlenicima	101	8.602.683	7.373.778	9.112.402	8.104.583	7.750.972
9. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	102	8.766.748	13.171.858	16.902.259	13.147.122	15.104.889
10. Obveze s osnove udjela u rezultatu	103	1.341.550	1.016.745	922.521	1.053.669	663.612
11. Obveze po osnovi dugotrajne imovine namijenjene prodaji	104	0	0	0	0	0
12. Ostale kratkoročne obveze	105	11.069.589	5.565.089	9.303.634	7.652.029	6.859.394
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TR. I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	106	8.244.387	5.127.939	3.706.977	2.783.876	4.738.746
F) UKUPNO - PASIVA (062+079+083+093+106)	107	1.126.588.026	1.032.843.699	1.053.756.078	1.055.494.782	1.033.525.897
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	108	22.338.100	20.646.463	20.631.897	20.626.222	20.561.239

Izvor: URL: <http://www.kras.hr/hr/o-nama/kako-poslujemo/financijska-izvjesca?y=2016> - (pristupljeno 03.1.2018.)

3.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka je temeljni financijski izvještaj koji u konačnici prikazuje razliku ukupnih prihoda i ukupnih rashoda umanjenu za porez na dobit. Razlika može biti pozitivna što znači da je društvo ostvarilo dobitak u određenom razdoblju ili negativna što znači da je društvo ostvarilo gubitak u određenom razdoblju. Jedna od razlika bilance i računa dobiti i gubitka je što je bilanca izvještaj na točno određeni dan, dok je račun dobiti i gubitka izvještaj određenog razdoblja. Ono što veže dva najvažnija temeljna financijska izvještaja je konačan rezultat u računu dobiti i gubitka, odnosno dobit ili gubitak u određenom razdoblju koji se prenosi u kapital društva u bilancu. Prihodi predstavljaju povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja, dok rashodi predstavljaju smanjenje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja. Ukupni prihodi i rashodi se sastoje od poslovnih i financijskih prihoda odnosno rashoda. Razlika tako dobivenog rezultata je ostvarena bruto dobit u određenom razdoblju. Bruto dobit umanjena za porez na dobit je neto dobit ostvarena u određenom razdoblju koju uprava određenog društva može razvrstati u kapital društva na više načina. Neto dobit koju je društvo ostvarilo u određenom razdoblju povećat će vrijednost ukupne aktive i pasive društva. Kod isplate iste te neto dobiti vlasnicima društva, imovina društva će se smanjiti za iznos novca ili neke druge imovine kroz koju bi se izvršila isplata članu društva.

Prihodi predstavljaju povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja. Poslovni prihodi se sastoje od prihoda od prodaje i ostalih poslovnih prihoda. Poslovni prihodi su zapravo prihodi koji nam prikazuju koliko društvo prihoduje iz primarne djelatnosti koju obavlja. To su uglavnom prihodi od prodaje proizvoda i usluga. Financijski prihodi su prihodi koje društvo ostvaruje na temelju kamata, tečajnih razlika, dividendi, dobitka iz udjela odnosno svi prihodi koji se društvu vraćaju iz razloga što je društvo uložilo u financijsku imovinu druge osobe.

Rashodi su, suprotno od prihoda, smanjenje gospodarskih koristi u određenom obračunskom razdoblju, u obliku odljeva ili smanjenja imovine ili stvaranje (povećanje) obveza, što u konačnici rezultira smanjenjem vlasničkog kapitala. Rashodi predstavljaju ona ulaganja u poslovni proces, koja su nužna za obavljanje djelatnosti, odnosno koja su potrebna za

ostvarenje prihoda. Dakle, rashodi su troškovi sadržani u prodanim proizvodima i pruženim uslugama.⁵

Izvještaj o ostalom sveobuhvatnom dobitku je izvještaj gdje se stavke prihoda i rashoda priznaju kao dobitak ili gubitak kroz kapital. Sastavlja se kao dopuna Računu dobiti i gubitka. Obveznici sastavljanja su poduzetnici koji vode poslovne knjige prema MSFI-u odnosno veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa. Izvještaj se sastavlja u skladu sa Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (Narodne novine br. 95/16., dalje: Pravilnik). U skladu s tim Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja u ostali sveobuhvatni dobitak prije poreza uključuju se sljedeće stavke:

- tečajne razlike iz preračuna inozemnog poslovanja,
- promjene revalorizacijskih rezervi dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine,
- dobitak ili gubitak s osnove ponovnog vrednovanja financijske imovine raspoložive za prodaju,
- dobitak ili gubitak s osnove učinkovite zaštite novčanog toka,
- dobitak ili gubitak s osnove učinkovite zaštite neto ulaganja u inozemstvu,
- udio u ostalom sveobuhvatnom dobitku / gubitku društava povezanih sudjelujućim interesom,
- aktuarski dobitci / gubitci po planovima definiranih primanja,
- ostale nevlasničke promjene kapitala.

Navedene se stavke iskazuju pojedinačno u bruto-svoti, a nakon toga se odvojeno iskazuje porez na dobitak na ukupni ostali sveobuhvatni dobitak razdoblja kako bi se utvrdio neto ostali sveobuhvatni dobitak ili gubitak razdoblja.⁶ U nastavku se prikazuje račun dobiti i gubitka društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. – 2016. godine.

⁵ Barbić- Vujić, V. (2008). Korporativno upravljanje – osnove dobre prakse vođenja društva kapitala. Zagreb: Hum-Croma

⁶ Cirkveni Filipović, T. (2018). Izvještaj o ostalom sveobuhvatnom dobitku. Računovodstvo, revizija i financije, XXVIII, (1), str. 184.

Tablica 7: Račun dobiti i gubitka društva Kraš d.d. za razdoblje od 2012. do 2016. godine.

Obveznik: KRAŠ d.d. Zagreb, OIB: 94989605030						
Naziv pozicije	AOP oznaka	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
I. POSLOVNI PRIHODI (112+113)	111	892.430.792	868.683.222	884.831.011	887.360.998	859.651.610
1. Prihodi od prodaje	112	866.789.971	856.578.118	863.228.377	867.150.046	848.601.022
2. Ostali poslovni prihodi	113	25.640.821	12.105.104	21.602.634	20.210.952	11.050.588
II. POSLOVNI RASHODI (115+116+120+124+125+126+129+130)	114	871.065.354	848.329.415	858.468.019	864.990.125	829.921.220
1. Promjene vrij. zaliha proizvodnje u tijeku i gotov. proizvoda	115	5.947.574	10.704.221	-2.874.614	-2.967.574	-1.331.518
2. Materijalni troškovi (117 do 119)	116	594.351.646	584.292.121	599.820.027	613.047.837	574.158.681
a) Troškovi sirovina i materijala	117	330.154.773	327.045.417	351.744.296	369.110.200	338.140.641
b) Troškovi prodane robe	118	178.039.919	172.261.956	158.339.555	152.694.635	148.986.265
c) Ostali vanjski troškovi	119	86.156.954	84.984.748	89.736.176	91.243.002	87.031.775
3. Troškovi osoblja (121 do 123)	120	195.168.049	179.737.209	180.472.865	187.751.120	188.369.904
a) Neto plaće i nadnice	121	115.080.404	107.034.731	106.330.316	112.294.357	112.845.694
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	122	53.380.711	49.059.156	48.383.031	48.127.398	48.208.244
c) Doprinosi na plaće	123	26.706.934	23.643.322	25.759.518	27.329.365	27.315.966
4. Amortizacija	124	41.780.285	36.880.076	36.169.783	34.557.475	35.567.396
5. Ostali troškovi	125	30.507.699	33.305.607	35.645.495	30.872.099	28.286.142
6. Vrijednosno usklađivanje (127+128)	126	293.978	1.502.140	7.299	0	0
a) dugotrajne imovine (osim financijske imovine)	127	0	0	0	0	0
b) kratkotrajne imovine (osim financijske imovine)	128	293.978	1.502.140	7.299	0	0
7. Rezerviranja	129	0	0	0	0	0
8. Ostali poslovni rashodi	130	3.016.123	1.908.041	9.227.164	1.729.168	4.870.615
III. FINANCIJSKI PRIHODI (132 do 136)	131	15.655.288	11.974.263	6.241.460	5.470.914	8.069.270
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i sl. prihodi	132	6.247.625	4.977.632	2.695.205	1.582.092	2.137.255
2. Kamate, tečajne razlike, dividende, sl. prihodi	133	8.991.381	6.804.938	3.303.156	3.374.624	5.500.401

3. Dio prihoda od pridruženih poduzetnika i sudjel. interesa	134	0	0	0	0	0
4. Nerealizirani dobiti (prihodi) od financijske imovine	135	0	0	0	0	0
5. Ostali financijski prihodi	136	416.282	191.693	243.099	514.198	431.614
IV. FINANCIJSKI RASHODI (138 do 141)	137	25.334.808	22.850.039	11.947.155	11.946.302	13.852.890
1. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi s povezanim poduz.	138	3.624.474	2.764.487	9.679	408.419	1.303.345
2. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s nepovez.	139	21.302.406	19.962.433	11.852.590	11.536.976	12.549.483
3. Nerealizirani gubici (rashodi) od financijske imovine	140	0	0	0	0	0
4. Ostali financijski rashodi	141	407.928	123.119	84.886	907	62
V. UDIO U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	142	0	0	0	0	0
VI. UDIO U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	143	0	0	0	0	0
VII. IZVANREDNI - OSTALI PRIHODI	144	0	0	0	0	0
VIII. IZVANREDNI - OSTALI RASHODI	145	0	0	0	0	0
IX. UKUPNI PRIHODI (111+131+142+144)	146	908.086.080	880.657.485	891.072.471	892.831.912	867.720.880
X. UKUPNI RASHODI (114+137+143+145)	147	896.400.162	871.179.454	870.415.174	876.936.427	843.774.110
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA (146-147)	148	11.685.918	9.478.031	20.657.297	15.895.485	23.946.770
1. Dobit prije oporezivanja (146-147)	149	11.685.918	9.478.031	20.657.297	15.895.485	23.946.770
2. Gubitak prije oporezivanja (147-146)	150	0	0	0	0	0
XII. POREZ NA DOBIT	151	3.594.680	3.347.061	6.578.816	4.158.874	6.644.281
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (148-151)	152	8.091.238	6.130.970	14.078.481	11.736.611	17.302.489
1. Dobit razdoblja (149-151)	153	8.091.238	6.130.970	14.078.481	11.736.611	17.302.489
2. Gubitak razdoblja (151-148)	154	0	0	0	0	0
DODATAK RDG-u (popunjava poduzetnik koji sastavlja konsolidirani godišnji financijski izvještaj)						
XIV. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA						
1. Pripisana imateljima kapitala matice	155	0	0	0	0	0
2. Pripisana manjinskom interesu	156	0	0	0	0	0
IZVJEŠTAJ O OSTALOJ SVEOBUHVAATNOJ DOBITI (popunjava poduzetnik obveznik primjene MSFI-a)						
I. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (= 152)	157	8.091.238	6.130.970	14.078.481	11.736.611	17.302.489
II. OST. SVEOBUHVAATNA DOB./GUB. PRIJE POREZA (159 do 165)	158	3.223.246	1.700.847	484.725	18.022	-310.146
1. Tečajne razlike iz preračuna inozemnog poslovanja	159	0	587.106	56.103	0	0

2. Promjene revalorizacijskih rezervi dugotrajne materijalne i	160	0	0	0	0	0
3. Dobit ili gubitak s osnove ponovnog vrednovanja financijske	161	3.223.246	1.113.741	428.622	18.022	-310.146
4. Dobit ili gubitak s osnove učinkovite zaštite novčanog toka	162	0	0	0	0	0
5. Dobit ili gubitak s osnove učin. zaštite neto ulaganja u inoz.	163	0	0	0	0	0
6. Udio u ostaloj sveobuhvatnoj dob./gub. pridruženih poduz.	164	0	0	0	0	0
7. Aktuarski dobici/gubici po planovima definiranih primanja	165	0	0	0	0	0
III. POREZ NA OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT RAZDOBLJA	166	644.649	340.169	96.945	3.604	1.353
IV. NETO OSTALA SVEOBUH VATNA DOBIT ILI GUBITAK	167	2.578.597	1.360.678	387.780	14.418	-311.499
V. SVEOBUH VATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA (157+167)	168	10.669.835	7.491.648	14.466.261	11.751.029	16.990.990

Izvor: URL: <http://www.kras.hr/hr/o-nama/kako-poslujemo/financijska-izvjesca?y=2016> - (pristupljeno 03.1.2018.)

3.3. Izvještaj o novčanom tijeku

Izvještaj o novčanom tijeku je jedan od temeljnih financijskih izvještaja koji prikazuje novčane primitke koji pritiječu u društvo i novčane izdatke koji se isplaćuju iz društva. Novčani primici mogu se još nazvati priljevi novca i novčanih ekvivalenata u društvo, odnosno novčane izdatke kao odljevi novca i novčanih ekvivalenata iz društva. Čisti novčani tok predstavlja razliku između primitaka i izdataka novca i novčanih ekvivalenata u određenom razdoblju. U RH veliki poduzetnici u koje se uključuje i društvo Kraš d.d. obveznici su sastavljanja Izvještaja o novčanom tijeku prema Međunarodnom računovodstvenom standardu 7 – Izvještaj o novčanom tijeku (dalje: MRS 7).

Prema MRS-u 7:

- Novac obuhvaća novac u blagajni i depozite po viđenju.
- Novčani ekvivalenti su kratkotrajna, visoko likvidna ulaganja koja se mogu brzo konvertirati u poznate iznose novca, te koja su podložna su značajnom riziku promjena vrijednosti.
- Novčani tokovi su priljevi i odljevi novca i novčanih ekvivalenata.
- Poslovne aktivnosti su glavne prihodovno-proizvodne djelatnosti subjekta i druge aktivnosti, osim ulagačkih ili financijskih aktivnosti.
- Ulagačke ili investicijske aktivnosti su stjecanje i otuđivanje dugotrajne imovine i drugih ulaganja, koji nisu uključena u novčane ekvivalente.
- Financijske aktivnosti su aktivnosti čija su posljedica promjene veličine i sastava uplaćenoga kapitala i dugovanja subjekta.

Izvještaj o novčanom tijeku se dijeli na tri aktivnosti: poslovne aktivnosti, ulagačke ili investicijske aktivnosti i financijske aktivnosti. MRS 7 u t. 18. uređuje metode sastavljanja izvještaja o novčanim tokovima te tako na izbor daje dvije mogućnosti: direktnu (izravnu) metodu ili indirektnu (neizravnu) metodu. Društvo između dvije navedene metode ima pravo izbora koju će primjenjivati te se u računovodstvenim politikama mora opredijeliti za jednu metodu koju mora dosljedno primjenjivati. Društvo Kraš d.d. se u svojim računovodstvenim politikama opredijelilo za indirektnu (neizravnu) metodu bez obzira što MRS 7 predlaže direktnu (izravnu) metodu iz razloga što je na temelju nje moguće procjenjivati buduće novčane tokove. Razlika između dvije navedene metode se nalazi samo u poslovnim aktivnostima dok su investicijske i financijske aktivnosti identične kod jedne i druge metode. Indirektna (neizravna) metoda u poslovnim aktivnostima prikazuje novčani tok kao usklađenje dobitka ili gubitka za nenovčane rashode i nenovčane prihode te promjene u kratkotrajnoj imovini (osim novca i novčanih ekvivalenata) i kratkoročnim obvezama. U

nastavku se prikazuje izvještaj o novčanom tijeku društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. – 2016. godine.

Tablica 8: Izvještaj o novčanom tijeku društva Kraš d.d. za razdoblje od 2012. do 2016. godine. - Indirektna metoda

Obveznik: KRAŠ d.d. Zagreb, OIB: 94989605030						
Naziv pozicije	AOP oznaka	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
NOVČANI TIJEK OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI						
1. Dobit prije poreza	001	11.685.918	9.478.031	20.657.297	15.895.485	23.946.770
2. Amortizacija	002	41.780.285	36.880.076	36.169.783	34.557.475	35.567.396
3. Povećanje kratkoročnih obveza	003	0	0	2.777.638	0	0
4. Smanjenje kratkotrajnih potraživanja	004	22.300.054	41.187.034	0	0	30.149.444
5. Smanjenje zaliha	005	10.235.085	12.959.438	0	0	3.842.047
6. Ostalo povećanje novčanog tijeka	006	472.116	0	0	3.654.458	6.888.073
I. Ukupno povećanje novč. tijeka od posl. aktivnos. (001 do 006)	007	86.473.458	100.504.579	59.604.718	54.107.418	100.393.730
1. Smanjenje kratkoročnih obveza	008	13.176.372	3.971.466	0	22.532.674	46.063.381
2. Povećanje kratkotrajnih potraživanja	009	0	0	40.748.369	10.862.540	0
3. Povećanje zaliha	010	0	0	1.747.368	12.323.748	0
4. Ostalo smanjenje novčanog tijeka	011	4.811.585	25.448.639	22.817.551	3.743.250	6.735.074
II. Ukupno smanjenje novč. Tijeka od posl. aktiv. (008 do 011)	012	17.987.957	29.420.105	65.313.288	49.462.212	52.798.455
A1) NETO POVEĆANJE NOVČANOG TIJEKA OD POSLOVNIH	013	68.485.501	71.084.474	-5.708.570	4.645.206	47.595.275
A2) NETO SMANJENJE NOVČANOG TIJEKA OD POSLOVNIH	014	-68.485.501	-71.084.474	5.708.570	-4.645.206	-47.595.275
NOVČANI TIJEK OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI						
1. Novčani primici od prodaje dug. mat. i nemat. imovine	015	1.648.452	2.151.173	4.116.637	3.419.384	782.852
2. Novčani primici od prodaje vlasn. i dužnič. instrumenata	016	0	0	0	0	0
3. Novčani primici od kamata	017	0	0	0	0	0
4. Novčani primici od dividendi	018	0	0	0	0	0
5. Ostali novčani primici od investicijskih aktivnosti	019	19.094.239	30.085.433	37.139.575	20.176.563	14.021.387
III. Ukupno novčani primici od investicijskih aktiv. (015 do 019)	020	20.742.691	32.236.606	41.256.212	23.595.947	14.804.239
1. Novčani izdaci za kupnju dug. mat. i nemat. imovine	021	17.397.534	28.485.218	29.863.143	48.167.025	12.594.967

2. Novčani izdaci za stjecanje vlasn. i dužnič. finan. instrum.	022	70.800	5.000	0	0	900
3. Ostali novčani izdaci od investicijskih aktivnosti	023	0	0	6.385.632	566.321	34.085.082
IV. Ukupno novčani izdaci od investicijskih aktiv. (021 do 023)	024	17.468.334	28.490.218	36.248.775	48.733.346	46.680.949
B1) NETO POVEĆANJE NOVČANOG TIJEKA OD INVESTICIJSKIH	025	3.274.357	3.746.388	5.007.437	-25.137.399	-31.876.710
B2) NETO SMANJENJE NOVČANOG TIJEKA OD INVESTICIJSKIH	026	-3.274.357	-3.746.388	-5.007.437	25.137.399	31.876.710
NOVČANI TIJEK OD FINACIJSKIH AKTIVNOSTI						
1. Novčani primici od izdavanja vla. i dužn. finan. instrume.	027	0	0	0	0	0
2. Novčani primici od glavnice kredita, zadužnica, pozajmica...	028	64.089.345	27.768.502	172.326.442	136.116.627	181.611.588
3. Ostali primici od financijskih aktivnosti	029	0	22.281	0	660.555	31.809.183
V. Ukupno novčani primici od financijskih aktivn. (027 do 029)	030	64.089.345	27.790.783	172.326.442	136.777.182	213.420.771
1. Novčani izdaci za otplatu glavnice kredita i obveznica	031	110.961.020	81.260.521	148.733.195	105.179.526	159.317.492
2. Novčani izdaci za isplatu dividendi	032	17.736.108	0	0	13.120.060	22.270
3. Novčani izdaci za financijski najam	033	0	0	14.356	0	0
4. Novčani izdaci za otkup vlastitih dionica	034	5.708.308	21.257.537	16.772.198	5.196.522	48.642.278
5. Ostali novčani izdaci od financijskih aktivnosti	035	1.602.447	6.275.779	276.517	254.153	0
VI. Ukupno novčani izdaci od financijskih aktivn. (031 do 035)	036	136.007.883	108.793.837	165.796.266	123.750.261	207.982.040
C1) NETO POVEĆANJE NOVČANOG TIJEKA OD FINACIJSKIH	037	-71.918.538	-81.003.054	6.530.176	13.026.921	5.438.731
C2) NETO SMANJENJE NOVČANOG TIJEKA OD FINACIJSKIH	038	71.918.538	81.003.054	-6.530.176	-13.026.921	-5.438.731
Ukupno povećanje novčanog tijeka (013-014+025-026+037-038)	039	-158.680	-6.172.192	5.829.043	-7.465.272	21.157.296
Ukupno smanjenje novčanog tijeka (014-013+026-025+038-037)	040	158.680	6.172.192	-5.829.043	7.465.272	-21.157.296
Novac i novčani ekvivalenti na početku razdoblja	041	35.217.404	35.058.724	28.886.532	34.715.575	27.250.303
Povećanje novca i novčanih ekvivalenata	042	0	0	5.829.043	0	21.157.296
Smanjenje novca i novčanih ekvivalenata	043	158.680	6.172.192	0	7.465.272	0
Novac i novčani ekvivalenti na kraju razdoblja	044	35.058.724	28.886.532	34.715.575	27.250.303	48.407.599

Izvor:URL: <http://www.kras.hr/hr/o-nama/kako-poslujemo/financijska-izvjesca?y=2016> - (pristupljeno 03.1.2018.)

3.4. Izvještaj o promjenama kapitala

Izvještaj o promjenama kapitala je sastavni dio temeljnih financijskih izvještaja čiji je obveznik i društvo Kraš d.d. Obveznici sastavljanja izvještaja o promjenama kapitala su srednji i veliki poduzetnici, uključujući i subjekte od javnog interesa. Navedeni izvještaj prikazuje sve promjene u kapitalu društva koje su se dogodile između dva obračunska razdoblja. Strukturu i sadržaj navedenog izvješća kao i sva ostala prethodno navedena financijska izvješća propisuje Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja.

Promjene koje izravno utječu na vrijednost kapitala su:

- revalorizacija dugotrajne nematerijalne imovine,
- revalorizacija dugotrajne materijalne imovine,
- rezerve fer vrijednosti financijske imovine raspoložive za prodaju,
- tekući i odgođeni porezi (dio),
- učinkovita zaštita novčanog toka,
- promjene računovodstvenih politika,
- ispravak značajnih pogrešaka prethodnog razdoblja,
- tečajna razlika s naslova neto ulaganja u inozemno poslovanje i
- ostale promjene kapitala.⁷

Prema t. 106 MRS-a 1, u izvještaj o promjenama kapitala trebaju se uključiti sljedeće informacije:

- ukupni sveobuhvatni dobitak razdoblja, iskazujući odvojeno ukupne svote raspodjeljive vlasnicima matice i vlasnicima nekontrolirajućih interesa,
- učinci retroaktivne primjene promjene računovodstvenih politika ili retroaktivnog prepravljanja svota priznatih u skladu s MRS-om 8 – Računovodstvene politike, procjene i pogreške,
- usklade između knjigovodstvene svote svake komponente kapitala na početku i na kraju razdoblja.⁸

U nastavku se prikazuje izvještaj o promjenama kapitala društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. – 2016. godine.

⁷ Cirkveni Filipović, T. (2018). Izvještaj o promjenama kapitala. Računovodstvo, revizija i financije, XXVIII, (3), str. 82-83.

⁸ Cirkveni Filipović, T. (2018). Izvještaj o promjenama kapitala. Računovodstvo, revizija i financije, XXVIII, (3), str. 83.

Tablica 9: Izvještaj o promjenama kapitala društva Kraš d.d. za razdoblje od 2012. do 2016. godine.

Obveznik: KRAŠ d.d. Zagreb, OIB: 94989605030						
Naziv pozicije	AOP oznaka	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
1. Upisani kapital	001	549.448.400	549.448.400	549.448.400	549.448.400	549.448.400
2. Kapitalne rezerve	002	-10.769.310	-14.448.707	-19.946.123	-19.881.893	-13.912.987
3. Rezerve iz dobiti	003	25.025.014	25.429.576	25.736.124	26.440.048	9.822.263
4. Zadržana dobit ili preneseni gubitak	004	46.598.709	17.571.226	10.583.187	-5.879.433	0
5. Dobit ili gubitak tekuće godine	005	8.091.238	6.130.970	14.078.481	11.736.611	17.302.489
6. Revalorizacija dugotrajne materijalne imovine	006	0	0	0	0	0
7. Revalorizacija nematerijalne imovine	007	0	0	0	0	0
8. Revalorizacija financijske imovine raspoložive za prodaju	008	-12.841.293	-12.067.722	-11.051.994	279.908	-31.591
9. Ostala revalorizacija	009	0	0	0	0	0
10. Ukupno kapital i rezerve (AOP 001 do 009)	010	605.552.758	572.063.743	568.848.075	562.143.641	562.628.574
11. Tečajne razlike s naslova neto ulaganja u inozemno poslov.	011	0	587.106	56.103	611.512	611.512
12. Tekući i odgođeni porezi (dio)	012	0	0	0	0	0
13. Zaštita novčanog tijeka	013	0	0	0	0	0
14. Promjene računovodstvenih politika	014	0	0	0	0	0
15. Ispravak značajnih pogrešaka prethodnog razdoblja	015	0	0	0	0	0
16. Ostale promjene kapitala	016	0	0	0	0	0
17. Ukupno povećanje ili smanjenje kapitala (AOP 011 do 016)	017	0	587.106	56.103	611.512	611.512

Izvor: URL: <http://www.kras.hr/hr/o-nama/kako-poslujemo/financijska-izvjesca?y=2016> - (pristupljeno 03.1.2018.)

3.5. Bilješke uz financijske izvještaje

Svi poduzetnici koji su obvezni sastavljati godišnja financijska izvješća u obliku, sadržaju i na način koji je propisan ZOR-om obveznici su i Bilješki uz financijske izvještaje bez obzira na veličinu poduzetnika. Opće je pravilo da u bilješkama trebaju biti prikazane sve one informacije koje se direktno ne vide iz temeljnih financijskih izvještaja, a nužne su za njihovo razumijevanje.⁹ Prema t. 7. MRS-a 1 – *Prezentiranje financijskih izvještaja*: „Bilješke sadrže informacije kao dopunu informacijama koje su prikazane u izvještaju o financijskom položaju, izvještaju ili izvještajima o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, odvojenom računu dobiti i gubitka (ako se prezentira), izvještaju o promjenama kapitala i izvještaju o novčanim tokovima. U bilješkama se navodi tekstualan opis ili raščlamba stavki prikazanih u tim izvještajima te informacije o stavkama koje ne ispunjavaju uvjete za priznavanje u izvještajima.“ Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja nisu propisani sadržaj i struktura bilježaka uz financijska izvješća kao što su sadržaj i struktura propisani za ostala financijska izvješća. Iz ZOR-a i MRS-a 1 očigledno je da Bilješke uz financijske izvještaje služe kao izvještaj koji će detaljnije obrazložiti svaku stavku iz četiri temeljna financijska izvještaja. Osim što će približiti i obrazložiti svaku stavku, u Bilješkama bi morale biti prikazane informacije kako se došlo do određenih stavki. Bilješke su upravo zato važan izvještaj što će se u njemu moći iščitati računovodstvene politike društva, metode evidentiranja dugotrajne i kratkotrajne imovine u koju spadaju zemljišta, građevine, oprema, nematerijalna imovina, roba, zalihe, sirovine, materijal i ostalo, metode razduživanja zaliha (FIFO metodom (*first-in, first-out*) ili metodom ponderiranog prosječnog troška), metode obračuna amortizacije (linearna, degresivna ili metoda amortizacije po jedinici proizvoda). Kvalitetne Bilješke pridonose poboljšanju kvalitete izrade analize financijskih izvještaja.

⁹ Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 133.

4. POKAZATELJI ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

4.1. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti (engl. liquidity ratios) mjere sposobnost poduzeća u kontekstu sposobnosti podmirenja dospjelih kratkoročnih obveza.¹⁰ Koeficijenti trenutne, ubrzane i tekuće likvidnosti i koeficijent financijske stabilnosti su koeficijenti koji se uključuju pod pokazatelje likvidnosti. Iz navedenih pokazatelja koji se izračunavaju na temelju podataka iz bilance dolazi se do zaključka o sposobnosti društva da svoje kratkoročne obveze izvršava u ugovorenom roku, odnosno u valuti plaćanja. Ovlaštene osobe u društvima kao i njihovi menadžeri moraju biti upoznati sa likvidnošću društva da bi bili sigurni da će sve kratkoročne obveze poput kratkoročnih obveza prema dobavljačima, neto plaćama, porezima, doprinosima, kamatama i ostalim kratkoročnim obvezama biti izvršene u valuti plaćanja. Redovito podmirenje tekućih obveza je važno radi toga da ne bi došlo do zastoja u redovitim isporukama ključnih proizvodnih i poslovnih resursa od dobavljača te do neugodnih blokada novčanog računa u ključnim trenucima za poslovanje.¹¹

Tablica 10: Pokazatelji likvidnosti

POKAZATELJI LIKVIDNOSTI		
Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent trenutne likvidnosti	novac	kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	novac + kratkotrajna potraživanja	kratkoročne obveze
Koeficijent tekuće likvidnosti	kratkotrajna imovina	kratkoročne obveze
Koeficijent financijske stabilnosti	dugotrajna imovina	kapital i rezerve + dugoročne obveze
Radni kapital	Kratkotrajna imovina - kratkoročne obveze	

Izvor: Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 46.

4.1.1. Koeficijent trenutne likvidnosti

Koeficijent trenutne likvidnosti (engl. cash ratio) stavlja u omjer na određeni dan novac (gotov novac u blagajni i na žiro računu) i kratkoročne obveze. Koeficijent ocjenjuje koliku sposobnost društvo ima na dan da novcem u blagajni i na žiro računu podmiri kratkoročne obveze. U nastavku se prikazuje koeficijent trenutne likvidnosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

¹⁰ Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 45.

¹¹ Belak V. (1995). Menadžersko računovodstvo. Zagreb: RRiF plus – Poduzeće za poslovne usluge d.o.o., str. 72.

Tablica 11: **Koeficijent trenutne likvidnosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,10	0,08	0,10	0,08	0,16

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

Iz navedenih koeficijenata u zadnjih pet godina zaključuje se da su koeficijenti približno jednaki osim u 2016. godini u kojoj bi sa novcem na 31.12. mogli podmiriti 16% ukupnih kratkoročnih obveza. U 2012. i 2014. godini bi mogli podmiriti 10% ukupnih kratkoročnih obveza, dok bi u 2013. i 2015. godini mogli podmiriti 8% ukupnih kratkoročnih obveza sa novcem na 31.12.

4.1.2. Koeficijent ubrzane likvidnosti

Koeficijent ubrzane likvidnosti (engl. quick ratio) svakako je precizniji pokazatelj u odnosu na koeficijent trenutne likvidnosti jer u omjer osim novca stavlja i kratkotrajna potraživanja. Koeficijent ubrzane likvidnosti morao bi biti minimalno 1 što bi značilo da društvo ima sposobnost podmiriti sve kratkoročne obveze sa novcem i kratkotrajnim potraživanjima na određeni dan. U slučaju da je koeficijent manji od 1 društvo ne bi bilo likvidno po ovom pokazatelju te bi razliku do 1 moralo podmiriti iz druge imovine društva koja ne spada u ovaj pokazatelj. Razliku do 1 društvo bi moralo podmiriti iz dugotrajne imovine, zaliha ili iz kratkotrajne financijske imovine. U takvim slučajevima postoji i mogućnost zaduženja. U ovom pokazatelju kratkotrajna potraživanja obuhvaćaju potraživanja od povezanih poduzetnika, od kupaca, od sudjelujućih poduzetnika, od zaposlenika i članova poduzetnika, od države i drugih institucija i od ostalih potraživanja. U nastavku se prikazuje koeficijent ubrzane likvidnosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 12: **Koeficijent ubrzane likvidnosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Koeficijent ubrzane likvidnosti	1,06	0,92	1,05	1,04	1,18

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

Koeficijent ubrzane likvidnosti u razdoblju od 2012 - 2016 previše ne odstupa iz godine u godinu te je kao takav reprezentativan kroz navedeno razdoblje. Najbolji pokazatelj je u 2016. godini, gdje bi društvu ostalo u iznosu od 18% kratkoročnih obveza kada bi se podmirile sve

kratkoročne obveze. U 2012. godini društvu bi ostalo u iznosu od 6%, u 2014. godini 5% te u 2015. godini 4% kratkoročnih obveza kada bi se podmirile sve kratkoročne obveze. Samo u 2013. godini društvo ima koeficijent koji je manji od 1 i gdje bi razliku do 1 morali podmiriti iz drugih stavki imovine ili novim zaduženjem.

4.1.3. Koeficijent tekuće likvidnosti

Koeficijent tekuće likvidnosti (engl. current ratio) stavlja u omjer kratkotrajnu imovinu sa kratkoročnim obvezama. Za stabilnost društva nužno je da koeficijent bude iznad 1 da se u svakom trenutku kratkoročne obveze mogu podmiriti iz kratkotrajne imovine. Poželjno je da koeficijent bude iznad 2 da dvostruko ima kratkotrajne imovine u odnosu na kratkoročne obveze upravo iz razloga da bi se izbjegla situacija nepravomoćnog plaćanja dospjelih kratkoročnih obveza. U RH je česta situacija gdje društva imaju koeficijente tekuće likvidnosti iznad 2 a nisu u situaciji podmirivati kratkoročne obveze u valuti iz razloga što se potraživanja ne naplate po planiranim i ugovorenim rokovima. U nastavku se prikazuje koeficijent tekuće likvidnosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 13: **Koeficijent tekuće likvidnosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,35	1,19	1,33	1,35	1,52

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

Koeficijenti tekuće likvidnosti u razdoblju od 2012-2016 približno su slični te su kao takvi reprezentativni za analizu i zaključke. Isto kao i kod koeficijenta ubrzane likvidnosti koeficijent tekuće likvidnosti je najbolji u 2016. godini gdje nakon podmirenih svih kratkoročnih obveza društvu ostaje iznos od 52% kratkoročnih obveza. U 2012. godini 35%, u 2013. godini 19%, u 2014. godini 33% i u 2015. godini 35% u odnosu na kratkoročne obveze ostaje u društvu kratkotrajne imovine kada se podmire sve kratkoročne obveze. Koeficijente tekuće i ubrzane likvidnosti uvijek treba povezano gledati iz razloga što koeficijent tekuće likvidnosti sadrži zalihe društva dok koeficijent ubrzane likvidnosti ne sadrži. Zalihe društva i obrtaj zaliha su jedni od bitnijih pokazatelja kod analize financijskih izvještaja.

Radni kapital predstavlja razliku između kratkotrajnih potraživanja i kratkoročnih obveza. Razlika prikazuje koliko je kratkotrajne imovine financirano iz kvalitetnih dugoročnih izvora

odnosno iz kapitala i dugoročnih obveza društva. U nastavku se prikazuje pokazatelj radnog kapitala društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 14: **Pokazatelj radnog kapitala društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Radni kapital	126.032.109	69.230.706	117.523.795	123.906.842	162.323.378

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

U 2016. godini društvo posjeduje najveći iznos radnog kapitala koji je financiran iz kvalitetnih dugoročnih izvora u iznosu od 162.323.378,00 kn dok su ostali iznosi vidljivi iz tablice.

Tablica 15: **Adekvatna struktura imovine i omjer s izvorima imovine te prikaz radnog kapitala**

AKTIVA	PASIVA
DUGOTRAJNA IMOVINA	KAPITAL
KRA TKOTRAJNA IMOVINA - RADNI KAPITAL	DUGOROČNE OBVEZE
KRA TKOTRAJNA IMOVINA - IMOVINA IZ KOJE POKRIVAMO KRA TKOROČNE OBVEZE	KRA TKOROČNE OBVEZE

Izvor: Autor osobno.

4.1.4. Koeficijent financijske stabilnosti

Koeficijent financijske stabilnosti stavlja u omjer dugotrajnu imovinu i kapital uvećan za dugoročne obveze. Koeficijent financijske stabilnosti prikazuje koliko se dugoročnih izvora financiranja koristi za financiranje dugotrajne imovine¹². Ovaj koeficijent mora biti manji od 1 da bi društvo bilo likvidno i financijski stabilno. U slučaju kada je koeficijent manji od 1 društvo se može definirati da svoje dugoročne izvore financiranja koristi za financiranje dugotrajne imovine, da je likvidno zbog posjedovanja radnog kapitala te da je financijski stabilno. Kada je koeficijent veći od 1 društvo možemo definirati da se dugotrajna imovina

¹² Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 48.

financira iz kratkoročnih obveza, da društvo ne posjeduje radni kapital iz razloga što su kratkoročne obveze veće od kratkotrajnih potraživanja te da društvo nije financijski stabilno. U nastavku se prikazuje koeficijent financijske stabilnosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 16: **Koeficijent financijske stabilnosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Koeficijent financijske stabilnosti	0,84	0,90	0,82	0,81	0,77

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

U primjeru društva Kraš d.d. koeficijent financijske stabilnosti u proteklih pet (5) godina manji je od 1 što znači da je društvo likvidno, posjeduje radni kapital i financijski je stabilno.

4.2. Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti su pokazatelji koji pokazuju omjere izvora financiranja ukupne imovine odnosno aktive određenog društva. Osim toga, pokazatelji zaduženosti pokazuju i odnose unutar same pasive. Putem pokazatelja razmotrit će se struktura pasive odnosno odnosi između kapitala i pričuva, dugoročnih i kratkoročnih obveza te kako utječu na aktivu društva te kolikim udjelom sudjeluju u financiranju imovine društva. Pokazatelje zaduženosti uglavnom koriste kreditori ili potencijalni ulagači pri izračunu kreditne sposobnosti koji im govori je li društvo prezaduženo, može li se još zadužiti ili ga treba dokapitalizirati. Najčešći pokazatelji zaduženosti koji će se u nastavku obrazložiti i analizirati su koeficijenti zaduženosti, vlastitog financiranja i financiranja, pokriće troškova kamata, faktor zaduženosti i stupanj pokrića I i II.

Tablica 17: **Pokazatelji zaduženosti**

POKAZATELJI ZADUŽENOSTI		
Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent zaduženosti	ukupne obveze	ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja	kapital i rezerve	ukupna imovina
Koeficijent financiranja	ukupne obveze	kapital i rezerve
Pokriće troškova kamata	zarade prije kamata i poreza	rashodi od kamata
Faktor zaduženosti	ukupne obveze	zadržana dobit + troškovi amortizacije
Stupanj pokrića I	kapital i rezerve	dugotrajna imovina
Stupanj pokrića II	kapital i rezerve + dugoročne obveze	dugotrajna imovina

Izvor: Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 49.

4.2.1. Koeficijent zaduženosti

Koeficijent zaduženosti se računa na temelju podataka iz bilance te se u omjer stavljaju ukupne obveze (kratkoročne i dugoročne) i ukupna imovina. Dobiveni koeficijent govori koliko se društvo financira iz tuđih izvora odnosno iz tuđeg kapitala. Što je koeficijent veći društvo je zaduženije i veći je rizik investirati u samo društvo. Prema iskustvu u praksi, smatra se da koeficijent zaduženosti ne bi smio prelaziti 0,5 iz razloga što bi se društvo uvijek trebalo više financirati iz vlastitih nego iz tuđih izvora. U nastavku se prikazuje koeficijent zaduženosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 18: **Koeficijent zaduženosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Koeficijent zaduženosti	0,46	0,44	0,46	0,46	0,45

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

Koeficijent društva Kraš d.d. u svim godinama analize je niži od 0,5 što znači da se društvo financira više iz vlastitih nego iz tuđih izvora. Po samim koeficijentima u zadnjih pet (5) godina može se zaključiti da je društvo dobro strukturirano i dobro upoznato sa svim kratkoročnim i dugoročnim obvezama iz razloga što su koeficijenti približno jednaki ili isti.

4.2.2. Koeficijent vlastitog financiranja

Koeficijent vlastitog financiranja je koeficijent koji je suprotan od koeficijenta zaduženosti. Navedeni koeficijenti kada se zbroje moraju dati koeficijent jedan. Razlog tome je što ukupnu pasivu društva čine ukupne obveze zbrojene sa kapitalom i rezervama. Kod koeficijenta zaduženosti u omjer sa ukupnom imovinom se stavljaju ukupne obveze dok se kod koeficijenta vlastitog financiranja u omjer sa ukupnom imovinom stavljaju kapital i rezerve. U nastavku se prikazuje koeficijent vlastitog financiranja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 19: **Koeficijent vlastitog financiranja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Koeficijent vlastitog financiranja	0,54	0,55	0,54	0,53	0,54

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

Budući da se kod koeficijenta zaduženosti došlo do zaključka da je koeficijent pozitivan onda moraju i koeficijenti vlastitog financiranja biti pozitivni. Ili su oba koeficijenta dobra ili su oba loša. Kod uspoređivanja navedenih koeficijenata ne može jedan biti dobra, a drugi loš ili obrnuto. Osim što se koeficijent vlastitog financiranja izračunao na način da se u omjer stavio kapital i rezerve kroz ukupnu imovinu moglo se i na način da se od broja 1 oduzeo koeficijenti zaduženosti. Preporučljivo je da koeficijent vlastitog financiranja bude iznad 0,5.

4.2.3. Koeficijent financiranja

Koeficijent financiranja u omjer stavlja ukupne obveze (kratkoročne i dugoročne) sa kapitalom i rezervama. Oba pokazatelja uzimaju se iz pasive bilance. Može se definirati i kao odnos duga i kapitala. Koeficijent pokazuje odnose u strukturi pasive. Ukoliko su prethodna dva koeficijenta (koeficijent zaduženosti i koeficijent vlastitog financiranja) pozitivna i ovaj pokazatelj mora biti pozitivan. U praksi je dovoljno gledati jedan od tri navedena pokazatelja iz kojih se može izvući zaključak zaduženosti i struktura izvora financiranja odnosno pasive. Sve dok je koeficijent financiranja ispod jedan (1) pokazatelj je prihvatljiv i pozitivan iz razloga što se društvo financira više iz vlastitih nego iz tuđih izvora. Uvijek je preporučljivo da se društvo ne zadužuje iznad visine kapitala što ne znači da ne postoje društva koja su zadužena iznad kapitala i koja posluju profitabilno. Takva društva će kroz određeni broj godina kroz zadržanu dobit spustiti koeficijent ispod jedan (1). U nastavku se prikazuje koeficijent financiranja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 20: Koeficijent financiranja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Koeficijent financiranja	0,85	0,79	0,85	0,87	0,83

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

U primjeru društva Kraš d.d. koeficijent financiranja je prihvatljiv u svim godinama analize iz razloga što ni u jednoj godini koeficijent nije iznad jedan (1). Koeficijent nam dokazuje da se društvo više financira iz vlastitih nego iz tuđih izvora.

4.2.4. Pokriće troškova kamata

Pokriće troškova kamata predstavlja pokazatelj koliko puta društvo može pokriti rashode od kamata iz zarade prije kamata i poreza. Zarade prije kamata i poreza je zapravo operativna dobit društva odnosno bruto dobit uvećana za rashode od kamata. U praksi se često i naziva engleskom riječju-kraticom EBIT (engl. earnings before interest and taxes). Odnos pokrića

troškova kamata se računa na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka (izvještaja o dobiti). Pokazatelj bi uvijek morao biti iznad jedan (1) što ne znači da je pokazatelj prihvatljiv ukoliko bi bio jedan (1) ili približno jedan (1). U praksi je čest slučaj da društva imaju troškove koje ne mogu priznati i koje im povećavaju osnovicu poreza na dobit. U tom slučaju kada bi koeficijent bio jedan (1) ili približno jedan (1) uz povećanje osnovice poreza na dobit za nepriznate troškove društvo bi moralo iskazati gubitak. U nastavku se prikazuje pokazatelj pokrića troškova kamata društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 21: Pokazatelj pokrića troškova kamata društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Pokriće troškova kamata	0,84	0,89	2,21	1,87	2,15

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

Zanimljivo je da je u društvu Kraš d.d. u 2012. i u 2013. godini tu vrstu gubitka pokrio financijski prihod od kamata i tečajnih razlika dok je u razdoblju od 2014. do 2016. godine pokazatelj izuzetno dobar pogotovo u godinama u kojima prelazi dva (2). Pokazatelj pokrića troškova kamata uvijek trebao biti dva (2) ili iznad dva (2).

4.2.5. Faktor zaduženosti

Faktor zaduženosti je zanimljiv pokazatelj jer daje indicaciju o tome za koliko će godina poduzeće tuđe izvore financiranja zamijeniti vlastitima, naravno pod pretpostavkom nepromijenjenih obveza i kontinuiranog zadržavanja dobiti¹³, faktor zaduženosti može se definirati i način koliko je godina potrebno da bi se iz zadržane dobiti uvećane za trošak amortizacije podmirile ukupne obveze (kratkoročne i dugoročne). Podatci za izračun faktora zaduženosti uzimaju se iz bilance i računa dobiti i gubitka. Što je faktor manji, manja je zaduženost, za razliku od pokrića troškova kamata gdje je pokazatelj veći zaduženost je manja. U nastavku se prikazuje pokazatelj faktora zaduženosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

¹³ Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 50.

Tablica 22: **Pokazatelj faktora zaduženosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Faktor zaduženosti	5,80	8,36	10,29	14,18	13,09

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

4.2.6. Stupanj pokrića I

Stupanj pokrića I u omjer stavlja glavnice (kapital i rezerve) i dugotrajnu imovinu te pokazatelj razmatra na način koliko se dugotrajne imovine financira iz glavnice. Pokazatelj koji je ispod jedan (1) znači da je dugotrajna imovina financirana uz vlastite i uz tuđe izvore. Kad se dogodi da je pokazatelj ispod jedan (1) mora se vidjeti u bilanci iz kojih se obveza financirala razlika do jedan (1). Dobro je ukoliko se razlika financirala iz dugoročnih obveza iz razloga što likvidnost društva u tom slučaju nije ugrožena za razliku da se financirala iz kratkoročnih obveza. Više o tome kad se razlika do jedan (1) financira iz dugoročnih obveza pisat će se kod stupnja pokrića II. Pokazatelj iznad jedan (1) znači da je cijela dugotrajna imovina financirana iz vlastitih izvora odnosno iz glavnice. U nastavku se prikazuje pokazatelj stupnja pokrića I društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 23: **Pokazatelj stupnja pokrića I društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Stupanj pokrića I	0,94	0,94	1,00	1,00	1,01

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

U primjeru društva Kraš d.d. u 2012. i u 2013. godini dugotrajna imovina je financirana osim sa vlastitim i sa tuđim izvorima. Kod stupnja pokrića II ustanovit će se je li razlika do jedan (1) financirana iz kratkoročnih ili dugoročnih obveza. Po pokazateljima u sljedećim godinama društvo je dugotrajnu imovinu financiralo iz vlastitih izvora.

4.2.7. Stupanj pokrića II

Stupanj pokrića II u omjer stavlja glavnice (kapital i rezerve) uvećanu za dugoročne obveze i dugotrajnu imovinu te pokazatelj razmatra na način koliko se dugotrajne imovine financira iz glavnice uvećane za dugoročne obveze. Stupanj pokrića II uvijek mora biti iznad jedan (1) što znači da je društvo likvidno te da ima raspoloživi radni kapital. Stupanj pokrića II može se povezati sa koeficijentom financijske stabilnosti koja u omjer isto stavlja kapital i rezerve

uvećane za dugoročne obveze i dugotrajnu imovinu, samo obrnuto. Koeficijent financijske stabilnosti kako je se već navelo uvijek mora biti ispod (1) dok stupanj pokrića II uvijek mora biti iznad jedan (1). U nastavku se prikazuje pokazatelj stupnja pokrića II društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 24: Pokazatelj stupnja pokrića II društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Stupanj pokrića II	1,18	1,11	1,23	1,23	1,29

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

U svim godinama analize stupanj pokrića II prelazi jedan (1) što znači da društvo Kraš d.d. dugotrajnu imovinu financira iz kvalitetnih dugoročnih izvora (vlastitih i tuđih). U stupnju pokrića II u 2012. i u 2013. godini vidi se da je društvo dugotrajnu imovinu odnosno razliku do jedan (1) financiralo iz dugoročnih sredstava.

4.3. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti su pokazatelji koji se računaju kao omjeri prihoda i određenih stavki imovine. Pokazuju koliko brzo određena imovina cirkulira u poslovnom procesu. U omjer sa приходima može se stavljati ukupna imovina, dugotrajna ili kratkotrajna imovina, samo stavke iz kratkotrajne imovine (kratkotrajna potraživanja, zalihe). Mogu se analizirati samo određeni kupci ili grupa kupaca (npr. top 10 kupaca) ili samo određene vrste zaliha i trgovačke robe. Za ulazak u analitiku kupaca ili u zalihe skladišta potrebne su interne evidencije do kojih se ne može doći i koje nisu javno objavljene pa će se napraviti samo oni pokazatelji aktivnosti koji su vidljivi iz javno objavljenih podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka. Svi pokazatelji aktivnosti se slično ili isto interpretiraju.

Tablica 25: Pokazatelji aktivnosti

POKAZATELJI AKTIVNOSTI		
Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent obrta ukupne imovine	ukupni приход	ukupna imovina
Koeficijent obrta dugotrajne im.	ukupni приход	dugotrajna imovina
Koeficijent obrta kratkotrajne im.	ukupni приход	kratkotrajna imovina
Koeficijent obrta potraživanja	prihodi od prodaje	potraživanja
Trajanje naplate potr. u danima	broj dana u godini (365)	koeficijent obrta potraživanja

Izvor: Žager K., Mamić Sačar I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 51.

4.3.1. Koeficijent obrta ukupne imovine

Koeficijent obrta ukupne imovine prikazuje koliko je puta godišnje poduzeće obrnulo svoju ukupnu imovinu odnosno koliko je kuna ukupnih prihoda ostvarilo na jednu kunu ukupne imovine¹⁴, u omjer se stavlja ukupni prihod i ukupna imovina. Što je koeficijent veći to je pokazatelj bolji jer društvo imovinu funkcionalnije koristi. U nastavku se prikazuje koeficijent obrta ukupne imovine društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 26: Koeficijent obrta ukupne imovine društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016.godine.

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Koeficijent obrta ukupne imovine	0,81	0,85	0,85	0,85	0,84

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

Društvo Kraš d.d. u svim godinama analize u razdoblju od 2012. – 2016. godine nije uspjelo obrnuti ukupnu imovinu ni u jednoj godini. Koeficijenti su kroz razdoblja analize približno jednaki ili jednaki. Iz koeficijenata se može zaključiti da društvo ima prostora povećanja ukupnog prihoda na temelju ukupnih resursa koje društvo posjeduje u ukupnoj imovini. U 2012. godini društvo je ostvarilo 0,81 kn prihoda na jednu kunu ukupne imovine, dok je u razdoblju od 2013. – 2016. godine društvo u prosjeku ostvarilo 0,85 kn prihoda na jednu kunu ukupne imovine.

4.3.2. Koeficijent obrta dugotrajne imovine

Koeficijent obrta dugotrajne imovine prikazuje koliko je puta godišnje poduzeće obrnulo svoju dugotrajnu imovinu odnosno koliko je kuna ukupnih prihoda ostvarilo na jednu kunu dugotrajne imovine. U nastavku se prikazuje koeficijent obrta dugotrajne imovine društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 27: Koeficijent obrta dugotrajne imovine društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Koeficijent obrta dugotrajne im.	1,41	1,45	1,56	1,58	1,56

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

¹⁴ Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 50.

Društvo Kraš d.d. je u svakoj godini analize obrnulo svoju dugotrajnu imovinu. Društvo je u prosjeku prema koeficijentima u godinama analize ostvarilo 1,5 kn prihoda na jednu kunu dugotrajne imovine. Što je razlika između koeficijenta obrta dugotrajne imovine i koeficijenta obrta ukupne imovine manja, društvo u strukturi imovine ima veći udio dugotrajne imovine. Na jednostavniji način se može računati i dolaziti do zaključaka koliko određena imovina sadrži udjela u ukupnoj aktivni određenog društva. U društvu Kraš d.d. u ukupnoj imovini i u ukupnom prihodu veći udio ima dugotrajna od kratkotrajne imovine.

4.3.3. Koeficijent obrta kratkotrajne imovine

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine prikazuje koliko je puta godišnje poduzeće obrnulo svoju kratkotrajnu imovinu odnosno koliko je kuna ukupnih prihoda ostvarilo na jednu kunu kratkotrajne imovine. Kao što je već navedeno kod koeficijenta obrta dugotrajne imovine odnosi se i na koeficijent obrta kratkotrajne imovine, samo obrnuto, što je razlika između koeficijenta obrta kratkotrajne imovine i koeficijenta obrta ukupne imovine veća, društvo u strukturi imovine ima veći udio dugotrajne imovine. U nastavku se prikazuje koeficijent obrta kratkotrajne imovine društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 28: **Koeficijent obrta kratkotrajne imovine društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Koeficijent obrta kratkotrajne im.	1,89	2,07	1,90	1,85	1,84

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

Društvo Kraš d.d. je samo u 2013. godini uspjelo obrnuti kratkotrajnu imovinu više od dva (2) puta. U ostale četiri (4) godine analize društvo je u prosjeku ostvarilo 1,87 kn prihoda na jednu kunu kratkotrajne imovine.

4.3.4. Koeficijent obrta potraživanja od kupaca

Koeficijent obrta potraživanja prikazuje koliko je puta godišnje poduzeće obrnulo svoja kratkotrajna potraživanja odnosno koliko je kuna prihoda od prodaje ostvarilo na jednu kunu kratkotrajnih potraživanja. Koeficijent obrta potraživanja u omjer stavlja prihode od prodaje i kratkotrajna potraživanja. Pomoću ovog koeficijenta može se računati trajanje naplate potraživanja u danima koji će se računati i interpretirati odmah nakon koeficijenta obrta potraživanja. U nastavku se prikazuje koeficijent obrta potraživanja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 29: **Koeficijent obrta potraživanja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Koeficijent obrta potraživanja	5,13	5,33	4,35	4,54	4,50

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

Društvo je u godinama analize približno jednako obrtala kratkotrajna potraživanja od kupaca, a u prosjeku je društvo ostvarivalo 4,77 kn prihoda od prodaje na jednu kunu kratkotrajnih potraživanja od kupaca.

4.3.5. Trajanje naplate potraživanja u danima

Trajanje naplate potraživanja u danima je pokazatelj aktivnosti koji govori nakon koliko dana društvo naplati sva svoja potraživanja. Cilj je da je ovaj pokazatelj što manji što znači da društvo brže naplaćuje svoja potraživanja što dovodi do bržeg operativnog ciklusa i djelotvornijeg poslovanja. Da bi ovaj koeficijent bio što manji potrebno je da koeficijent obrta potraživanja bude što veći. U nastavku se prikazuje pokazatelj trajanja naplate potraživanja u danima društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 30: **Pokazatelj trajanja naplate potraživanja u danima društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Trajanje naplate potr. u danima	71,32	68,42	83,81	80,40	81,26

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

Trajanje naplate potraživanja u danima u godinama analize u društvu Kraš d.d. prosječno traje sedamdeset i sedam (77) dana. Najkraća naplata potraživanja bila je u 2013. godini koja je trajala 68 dana dok je najduža bila godinu kasnije u trajanju od 84 dana. Iz navedenog pokazatelja može se zaključiti da bi se broj dana naplate mogao smanjiti, ali da je prihvatljiv i da ne ugrožava operativni ciklus.

4.4. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti u omjere stavljaju razne kategorije prihoda i rashoda pomoću kojih ocjenjuju koliko se određena vrsta prihoda ostvaruje po jedinici određene vrste rashoda. Podatci za izračun pokazatelja ekonomičnosti uzimaju se iz računa dobiti i gubitka, dobiveni podatci izražavaju se kao koeficijent, a interpretiraju se kao postotak. Prikazat će se i

interpretirati najvažniji pokazatelji gdje će se u omjere stavljati ukupni prihodi sa ukupnim rashodima, poslovni prihodi sa poslovnim rashodima, prihodi od prodaje sa rashodima od prodaje (materijalni troškovi), financijski prihodi sa financijskim rashodima i ostali poslovni prihodi sa ostalim poslovnim rashodima. Granična vrijednost mora biti jedan (1), osobito kod ekonomičnosti ukupnog poslovanja što znači da društvo posluje sa bruto dobiti. Što je koeficijent veći, društvo ostvaruje veću bruto dobit. Vrijedi i obrnuto, ako je koeficijent manji od jedan (1) društvo posluje s gubitkom.

Tablica 31: **Pokazatelji ekonomičnosti**

POKAZATELJI EKONOMIČNOSTI		
Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	ukupni prihodi	ukupni rashodi
Ekonomičnost poslovanja	poslovni prihodi	poslovni rashodi
Ekonomičnost prodaje	prihodi od prodaje	rashodi od prodaje (mater. Tr.)
Ekonomičnost financiranja	financijski prihodi	financijski rashodi
Ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti	ostali poslovni prihodi	ostali poslovni rashodi

Izvor: Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 52.

4.4.1. Ekonomičnost ukupnog poslovanja

Ekonomičnost ukupnog poslovanja je pokazatelj koji u omjer stavlja ukupni prihod sa ukupnim rashodima. Iz ovog pokazatelja može se dobiti cjelokupna slika društva. Pokazatelj pokazuje za koliko su posto veći ostvareni ukupni prihodi od ukupnih rashoda. U pokazateljima ekonomičnosti ovaj bi pokazatelj uvijek morao biti veći od jedan (1) za razliku od drugih pokazatelja ekonomičnosti koji se između sebe mogu nadopunjavati. U nastavku se prikazuje pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 32: **Pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,0130	1,0109	1,0237	1,0181	1,0284

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

U godinama analize društvo Kraš d.d. je po pokazatelju ekonomičnosti ukupnog poslovanja u svim godinama ostvarilo bruto dobit odnosno društvo je ostvarilo više prihoda nego što je utrošilo za ostvarivanje tog prihoda. Iz pokazatelja se može zaključiti da je 2016. godina bila

najuspješnija poslovna godina gdje je društvo ostvarilo 2,84 % bruto dobiti na ukupne rashode društva.

4.4.2. Ekonomičnost poslovanja

Ekonomičnost poslovanja je konkretan pokazatelj same djelatnosti koju obavlja društvo, a u omjer stavlja poslovne prihode sa poslovnim rashodima. Pokazatelj pokazuje za koliko je posto društvo ostvarilo veće poslovne prihode od poslovnih rashoda. Ovaj pokazatelj bi uvijek morao biti veći od pokazatelja ekonomičnosti ukupnog poslovanja što bi značilo da se iz ovog pokazatelja financiraju ostali pokazatelji ekonomičnosti, a osobito se misli na pokazatelj ekonomičnosti financiranja. U nastavku se prikazuje pokazatelj ekonomičnosti poslovanja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 33: Pokazatelj ekonomičnosti poslovanja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Ekonomičnost poslovanja	1,0245	1,0240	1,0307	1,0259	1,0358

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

Društvo Kraš d.d. je ostvarilo najuspješniji rezultat ekonomičnosti poslovanja u 2016. godini, isto kao i pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja. U 2016. godini društvo je ostvarilo 3,58% veće poslovne prihode u odnosu na poslovne rashode. 2013. godina je najslabija godina u razdoblju analize gdje je društvo ostvarilo 2,4 % veće poslovne prihode u odnosu na poslovne rashode.

4.4.3. Ekonomičnost prodaje

Ekonomičnost prodaje je pokazatelj koji u omjer stavlja prihode od prodaje i rashode od prodaje odnosno materijalne troškove koji su bili uključeni u uslugu ili proizvod koji je prodan i na temelju kojega je formiran prihod. U ovom pokazatelju je isto bitno da bude što veći da društvo ima što više prostora za pokriti troškove koji spadaju u poslovne rashode, a konkretno se misli na troškove osoblja, amortizacije i ostalih troškova. U nastavku se prikazuje pokazatelj ekonomičnosti prodaje društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 34: **Pokazatelj ekonomičnosti prodaje društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Ekonomičnost prodaje	1,4584	1,4660	1,4391	1,4145	1,4780

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

Po pokazatelju ekonomičnosti prodaje, kao i u prethodnim pokazateljima ekonomičnosti 2016. godina je bila najuspješnija poslovna godina društva gdje su prihodi od prodaje veći 47,80 % u odnosu na rashode od prodaje. Po koeficijentima u godinama analize 2015. godina je imala najviše udjela rashoda od prodaje u prihodu od prodaje što znači da je ta godina po koeficijentu bila najslabija godina.

4.4.4. Ekonomičnost financiranja

Ekonomičnost financiranja je pokazatelj koji u omjer stavlja financijske prihode sa financijskim rashodima. Pokazatelj što je bliži nuli (0) je lošiji, odnosno što je bliže jedan (1) ili veći od jedan (1) je bolji. U proizvodnim trgovačkim društvima poput Kraša d.d. teško će se naći da je koeficijent blizu jedan iz razloga što se društva zadužuju uz određenu kamatnu stopu iz koje se uglavnom formiraju financijski rashodi. Društvima kojima nije primarna djelatnost kao što je bankama i ostalim financijskim institucijama financiranje, morale bi računati da uvijek financijske rashode moraju pokriti sa ostalim pokazateljima ekonomičnosti, ponajprije kroz poslovne prihode. U bankama i u ostalim financijskim institucijama, gdje su zapravo kamate poslovni prihodi, koeficijenti moraju biti daleko veći od jedan (1). Ekonomičnost financiranja možemo povezati sa pokazateljem pokrića troškova kamata koji nam govori kako bi društvo poslovalo da nije prihodovalo kunu financijskog prihoda. U nastavku se prikazuje pokazatelj ekonomičnosti financiranja poslovanja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 35: **Pokazatelj ekonomičnosti financiranja poslovanja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Ekonomičnost financiranja	0,6179	0,5240	0,5224	0,4580	0,5825

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

U svim godinama analize društvo ima relativno dobre koeficijente financiranja koji je samo u 2015. godini niži od 0,5. Da društvo u 2012. i 2013. godini nije ostvarilo kunu financijskog

prihoda poslovalo bi sa gubitkom. U navedenim godinama društvo je poslovalo pozitivno zbog financijskih prihoda.

4.4.5. Ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti

Ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti u omjer stavlja ostale poslovne prihode i ostale poslovne rashode gdje bi bilo pozitivno za društvo da je pokazatelj uvijek iznad jedan (1). Sve više iznad jedan (1) je bolje za društvo. Ukoliko pokazatelj u nekom društvu bude ispod jedan (1) ni taj rezultat nije zabrinjavajući ukoliko se ti troškovi mogu pokriti iz prihoda od prodaje. Najbolje bi bilo, da se uvijek ostali poslovni rashodi mogu pokriti iz ostalih poslovnih prihoda. U nastavku se prikazuje pokazatelj ekonomičnosti ostalih poslovnih aktivnosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 36: Pokazatelj ekonomičnosti ostalih poslovnih aktivnosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti	8,5013	6,3443	2,3412	11,6883	2,2688

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

U društvu Kraš d.d. u svim godinama analize pokazatelji su pozitivni, svi su iznad jedan (1), što znači da društvo pokriva ostale poslovne rashode sa ostalim poslovnim приходima. Najbolji pokazatelj je u 2015. godini gdje su ostali poslovni prihodi čak 1.168,83 % veći od ostalih poslovnih rashoda. Najmanji koeficijent je u 2016. godini gdje su ostali poslovni prihodi veći 226,88 % od ostalih poslovnih rashoda što je isto kvalitetan i pozitivan pokazatelj za društvo.

4.5. Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti će se razmatrati na način da će se neto i bruto (dobit prije poreza) dobit uvećana za rashode od kamata stavljati u omjer sa ukupnim приходima i ukupnom imovinom. Marža profita je pokazatelj koji se računa na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka gdje se dobit (bruto, neto, EBIT ili EBITDA – engl. earnings before interest, taxes, depreciation and amortization) stavlja u omjer sa ukupnim приходima dok su za pokazatelje rentabilnosti potrebni i podatci iz bilance jer se u omjer sa dobiti uvećanu za rashode od kamata stavlja ukupna imovina. Pokazatelje rentabilnosti imovine osim što ih se može izračunati kao u dolje navedenim poglavljima može i na način da se koeficijenti marže profita pomnože sa koeficijentom obrta ukupne imovine. Razlog tome je što se u sva tri pokazatelja

koriste tri različite vrijednosti (dobit, ukupnu imovinu i ukupne prihode). Svi pokazatelji u dolje navedenim tablicama su izraženi u postotku zbog jednostavnije interpretacije samih pokazatelja.

Tablica 37: **Pokazatelji profitabilnosti**

POKAZATELJI PROFITABILNOSTI		
Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Neto marža profita	neto dobit + rashodi od kamata	ukupni prihodi
Bruto marža profita	dobit prije poreza + rashodi od kamata	ukupni prihodi
Neto rentabilnost imovine - ROA	neto dobit	ukupna imovina
Neto rentabilnost imovine	neto dobit + rashodi od kamata	ukupna imovina
Bruto rentabilnost imovine	dobit prije poreza + rashodi od kamata	ukupna imovina
Rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice)	neto dobit	kapital i rezerve

Izvor: Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 53.

4.5.1. Neto marža profita

Neto marža profita je pokazatelj koji se može interpretirati koliko posto ukupnog prihoda zadržava društvo u obliku neto dobiti uvećane za rashode od kamata. Kad se sagledava neto marža profita bitno je uzeti u obzir i omjer neto dobiti sa rashodima od kamata u dobivenom postotku. Neto marža profita je isto tako pokazatelj koji je očišćen od svih troškova i poreza osim rashoda od kamata koji se stavlja u omjer sa ukupnim приходima. U nastavku se prikazuje pokazatelj neto marže profita društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 38: **Pokazatelj neto marže profita društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Neto marža profita	3,68	3,29	2,92	2,65	3,59

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

U društvu Kraš d.d. u godinama analize u prosjeku je ostajalo neto dobiti uvećane za rashode od kamata 3,23 % u odnosu na ukupan prihod. Najviše neto dobiti uvećane za rashode od kamata u odnosu na ukupan prihod je društvu ostalo u 2012. godini dok je najmanje ostalo u 2015. godini.

4.5.2. Bruto marža profita

Bruto marža profita je pokazatelj koji se može interpretirati koliko posto ukupnog prihoda zadržava društvo u obliku bruto dobiti uvećane za rashode od kamata. Kod sagledavanja bruto

marže profita bitno je uzeti u obzir i omjer neto dobiti sa rashodima od kamata i sa porezom na dobit u dobivenom postotku. Bruto marža profita je isto tako pokazatelj koji je očišćen od svih troškova osim poreza na dobit i rashoda od kamata koji se stavlja u omjer sa ukupnim prihodima. U nastavku se prikazuje pokazatelj bruto marže profita društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 39: Pokazatelj bruto marže profita društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Bruto marža profita	4,08	3,67	3,66	3,12	4,36

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

U društvu Kraš d.d. u godinama analize u prosjeku je ostajalo bruto dobiti uvećane za rashode od kamata 3,78 % u odnosu na ukupan prihod. Najviše bruto dobiti uvećane za rashode od kamata u odnosu na ukupan prihod je društvu ostalo u 2016. godini dok je najmanje ostalo u 2015. godini. Zanimljivo je kako neto i bruto marža profita nisu najviše u istim godinama. Razlog tome leži u porezu na dobit i nepriznatim troškovima koji su uvećali iznos poreza na dobit u 2016. godini te na taj način povećale udio u ukupnom prihodu sa porezom na dobit. Postotak bruto marže profita uvijek mora biti veći od neto marže profita iz razloga što bruto marža profita u sebi sadrži i porez na dobit od kojeg je neto marža profita očišćena.

4.5.3. Neto rentabilnost imovine – ROA

ROA (engl. return on assets) je povrat na ukupnu imovinu društva koji u omjer stavlja čistu neto dobit sa ukupnom imovinom. Pokazatelj pokazuje stopu povrata na ukupnu imovinu. U nastavku se prikazuje pokazatelj neto rentabilnosti imovine - ROA društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 40: Pokazatelj neto rentabilnosti imovine - ROA društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Neto rentabilnost imovine - ROA	0,72	0,59	1,34	1,11	1,67

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

Društvo Kraš d.d. ima male pokazatelje povrata ukupne imovine na temelju neto dobiti u godinama analize. Najveći povrat društvo je ostvarilo u 2016. godini gdje ima povrat ukupne

imovine 1,67 %. U slučaju iste neto dobiti u sljedećim razdobljima koeficijent će se povećavati zbog umanjene vrijednosti ukupne imovine, odnosno kroz amortizaciju dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine.

4.5.4. Neto rentabilnost imovine

Neto rentabilnost imovine je pokazatelj koji u omjer stavlja neto dobit uvećanu za rashode od kamata sa ukupnom imovinom odnosno ukupnom aktivom društva. Pokazatelj u postotku pokazuje koliko neto dobiti uvećane za rashode od kamata sudjeluje u ukupnoj imovini društva. Što je manja razlika između koeficijenta neto rentabilnosti imovine i ROA-e, to je povoljnije za društvo iz razloga što društvo posjeduje manji udio rashoda od kamata u odnosu na neto dobit u ukupnoj imovini. Uspoređujući neto rentabilnost imovine i ROA-u može se zaključiti da je udio neto dobiti u ukupnoj imovini veći od rashoda od kamata u 2014. i 2016. godini. U ostalim godinama više prevladavaju rashodi od kamata u odnosu na neto dobit u ukupnoj imovini društva. U nastavku se prikazuje pokazatelj neto rentabilnosti imovine društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 41: Pokazatelj neto rentabilnosti imovine društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Neto rentabilnost imovine	2,97	2,81	2,47	2,24	3,01

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

Stopa povrata koju je društvo uspjelo ostvariti u godinama analize u prosjeku iznosi 2,70 %. Najveći povrat društvo je uspjelo ostvariti u 2016. godini u iznosu od 3,01 %, dok je najlošiji postotak povrata ostvarilo u 2015. godini u iznosu od 2,24 % kojim je sudjelovala u ukupnoj imovini društva.

4.5.5. Bruto rentabilnost imovine

Bruto rentabilnost imovine je pokazatelj koji u omjer stavlja bruto dobit uvećanu za rashode od kamata sa ukupnom imovinom društva. Razlika između neto i bruto rentabilnosti imovine sastoji se u tome što bruto rentabilnost imovine sadrži u sebi porez na dobit dok je neto rentabilnost očišćena od svih poreza. Koeficijent bruto rentabilnosti imovine uvijek mora biti veći od koeficijenta neto baš iz razloga što porez na dobit povećava udio bruto rentabilnosti imovine u ukupnoj imovini. Uvijek pri interpretaciji pokazatelja mora se spomenuti da u ukupan udio ulaze bruto dobit (uključen porez na dobit) uvećana za rashode od kamata te da

se kod dobivenog postotka mora biti oprezan. Što je veći udio bruto dobiti bez poreza (neto dobit) pokazatelj je bolji. U nastavku se prikazuje pokazatelj bruto rentabilnosti imovine društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 42: **Pokazatelj bruto rentabilnosti imovine društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Bruto rentabilnost imovine	3,29	3,13	3,09	2,64	3,66

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

U godinama analize društvo Kraš d.d. ima najviše udio bruto rentabilnosti imovine u ukupnoj imovini u 2016. godini u iznosu od 3,66 %, dok je najmanji udio u 2015. godini u iznosu od 2,64 %. Prosječni postotak bruto dobiti uvećane za rashode od kamata u ukupnoj imovini u godinama analize iznosi 3,16 %.

4.5.6. Rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice)

Rentabilnost vlastitog kapitala je povrat na ukupni vlasnički kapital te se računa kroz omjer neto dobiti i glavnice. Pokazatelj pokazuje koliki je udio neto dobiti u glavnici društva. U nastavku se prikazuje pokazatelj rentabilnosti vlastitog kapitala društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 43: **Pokazatelj rentabilnosti vlastitog kapitala društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice)	1,34	1,07	2,47	2,09	3,07

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

U društvu Kraš d.d. u godinama analize u prosjeku je rentabilnost vlastitog kapitala iznosila 2,01 %. Pokazatelj pokazuje da je neto dobit u ukupnom kapitalu 2,01 %. Pokazatelj bi bio još niži, odnosno udio neto dobiti u ukupnom kapitalu da društvo nije isplaćivalo neto dobit u godinama analize.

4.6. Pokazatelji investiranja

Pomoću pokazatelja investiranja (engl. *investment ratios*) mjeri se uspješnost ulaganja u dionice poduzeća. Iako se u pravilu eksplicitno ne naglašava, podrazumijeva se da se radi o običnim dionicama. Osim podataka iz financijskih izvještaja, za izračunavanje ovih

pokazatelja potrebni su i podatci o dionicama, posebice o broju dionica i njihovoj tržišnoj vrijednosti.¹⁵ Na dan 31. prosinca 2016. godine temeljni kapital Društva iznosi 549.448.400,00 kuna i podijeljen je na 1.373.621 dionicu nominalne vrijednosti od 400 kuna. U sljedećoj tablici prikazuje se tržišna vrijednost dionica:

Tablica 44: **Tržišna vrijednost dionica društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. – 2016. godine.**

Godina	Datum	Vrsta prometa	Prva	Zadnja	Najviša	Najniža	Prosječna	Broj transakcija	Količina	Promet
2016	30.12.2016	N	531,01	540,00	540,00	531,01	539,58	3	108	58.275,05
2015	30.12.2015	N	490,00	495,00	495,00	490,00	492,30	9	465	228.920,50
2014	30.12.2014	N	367,00	367,00	367,00	367,00	367,00	1	18	6.606,00
2013	31.12.2013	N	403,00	410,00	410,00	403,00	408,52	5	170	69.448,00
2012	31.12.2012	N	351,01	360,00	360,00	351,01	358,22	4	303	108.540,60

Izvor: URL: <http://zse.hr/default.aspx?id=10006&dionica=15> - (pristupljeno 20.03.2018.)

Za potrebe izračuna pojedinih pokazatelja gdje je potrebna tržišna vrijednost dionice koristila se prosječna vrijednost dionice na zadnji poslovni dan u godini za koju se izračunava pokazatelj.

Tablica 45: **Pokazatelji investiranja**

POKAZATELJI INVESTIRANJA		
Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Dobit po dionici (EPS)	neto dobit	broj dionica
Dividenda po dionici (DPS)	dio neto dobiti za dividende	broj dionica
Odnos isplate dividendi (DPR)	dividenda po dionici (DPS)	dobit po dionici (EPS)
Odnos cijene i dobiti po dionici (P/E)	tržišna cijena dionice (PPS)	dobit po dionici (EPS)
Ukupna rentabilnost dionice	dobit po dionici (EPS)	tržišna cijena dionice (PPS)
Dividenda rentabilnost dionice	dividenda po dionici (DPS)	tržišna cijena dionice (PPS)

Izvor: Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 56.

4.6.1. Dobit po dionici (EPS)

Dobit po dionici je pokazatelj koji u omjer stavlja neto dobit i broj dionica te se na temelju tog izračuna dobije dobit po jednoj dionici. Svi dioničari ovise o neto dobiti društva, što je neto dobit veća, veća je i vjerojatnost da će doći i do isplate dividendi ukoliko Glavna skupština (skup svih dioničara) društva donese odluku o isplati. U nastavku se prikazuje pokazatelj dobiti po dionici (EPS) društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

¹⁵ Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 55.

Tablica 46: **Pokazatelj dobiti po dionici (EPS) društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Dobit po dionici (EPS)	5,89	4,46	10,25	8,54	12,60

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

Dobit po dionici društva Kraš d.d. je reprezentativan pokazatelj iz razloga što se temeljni kapital društva i broj dionica nije mijenjao od 17.07.2004. godine¹⁶ odnosno kroz cijelo razdoblje analize. Po ovom pokazatelju se jednostavno može i zaključiti u kojoj godini je neto dobit bila najveća iz razloga što se čista neto dobit dijeli sa brojem dionica. Društvo je u 2013. godini ostvarilo najnižu dobit po dionici u iznosu od 4,46 kn dok je u 2016. godini ostvarilo najveću u iznosu od 12,60 kn. Gledajući sa strane ulagača koji se bavi trgovanjem dionica ne isplati se ulagati u dionice Kraša d.d. dok se smatra da ima smisla ulagati kao investitor iz razloga što su kapaciteti navedenog društva puno veći od prikazanih rezultata.

4.6.2. Dividenda po dionici (DPS)

Dividenda po dionici je iznos koji Glavna skupština društva odluči isplatiti dioničarima društva podijeljen sa brojem dionica društva. Čest slučaj u praksi je da u Odluci o raspodjeli dobiti piše da će se određeni iznos odnosno dividenda isplatiti po jednoj dionici. U takvim slučajevima bi trebalo pomnožiti iznos dividende sa brojem dionica da bi se dobila ukupna isplata neto dobiti. U pravilu, za jednu godinu dobit po dionici uvijek mora biti veća od dividende po dionici osim u slučajevima kada se uz neto dobit isplaćuje i zadržani dobitak iz prethodnih godina poslovanja društva. U nastavku se prikazuje pokazatelj dividende po dionici (DPS) društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 47: **Pokazatelj dividende po dionici (DPS) društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Dividenda po dionici (DPS)	12,91	0,00	0,00	9,55	0,02

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

U izvještaju o novčanom tijeku u financijskim aktivnostima pod stavkom novčani izdaci za isplatu dividendi evidentira se ukupan iznos koji je isplaćen u jednom razdoblju dioničarima

¹⁶URL: https://sudreg.pravosudje.hr/registar/f?p=150:28:0::NO:28:P28_SBT_MBS:080005858 - (pristupljeno 15.11.2017.)

na temelju dividende. U društvu Kraš d.d. isplate dioničarima su evidentirane u 2012. i 2015. godini, dok u 2013. i 2014. godini uopće nisu evidentirane što znači da nije ni došlo do isplata dividendi u tom razdoblju. U 2016. godini je isplaćena mizerna svota gdje je svaki dioničar dobio 0,02 kn po dionici. U 2012. godini je bilo najisplativije biti dioničar Kraša d.d. iz razloga što je u toj godini analize isplaćen najveći iznos dividende.

4.6.3. Odnos isplate dividendi (DPR)

Odnos isplate dividende u omjer stavlja dividende po dionici i dobit po dionici. Zapravo, prva dva pokazatelja. Sve iznad jedan znači da je u toj godini više isplaćeno dividendi nego što se u toj godini ostvarila neto dobit što dovodi do zaključka da se u toj godini uz cijelu neto dobit isplatila i zadržana dobit iz prethodnih razdoblja. Ovaj pokazatelj još pokazuje u kojem omjeru društvo isplaćuje svoju neto dobit plus zadržani dobitak. Jedan od važnijih pokazatelja za ulagače u dionice. U nastavku se prikazuje pokazatelj odnosa isplate dividendi (DPR) društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 48: Pokazatelj odnosa isplate dividendi (DPR) društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Odnos isplate dividendi (DPR)	2,19	0,00	0,00	1,12	0,00

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

U godinama analize u 2012. i u 2015. godini koeficijent je iznad jedan (1) što znači da je isplaćena dividenda veća od dobiti po dionici. Kao što je već navedeno, uz ostvarenu neto dobit u tim razdobljima isplaćena je i zadržana dobit. Zanimljiv pokazatelj je u 2012. godini gdje je koeficijent 2,19 što znači da je isplata išla u dva (2) puta većem iznosu od dobiti po dionici. U 2013., 2014. i 2016. godini koeficijenti su nula (0) iz razloga što do isplate dividende nije došlo.

4.6.4. Odnos cijene i dobiti po dionici (P/E)

Odnos cijene i dobiti po dionici u omjer stavlja tržišnu cijenu dionice i dobit po dionici te se kroz taj omjer prikazuje koliko je tržišna cijena dionice veća od dobiti po dionici. Tržišna vrijednost dionice je vrijednost dionice ostvarena kupoprodajom na tržištu vrijednosnih papira odnosno na sekundarnom tržištu. Vrijednost je po kojoj se dionica može kupiti ili prodati na tržištu. Uglavnom se razlikuje od nominalne vrijednost, tj. dionice se mogu kupovati ili prodavati ispod ili iznad nominalne vrijednosti dionice. Tržišna se vrijednost određuje odnosom ponude i potražnje na tržištu i ne utvrđuje se u fiksnom iznosu, već se svakodnevno

mijenja. Razni čimbenici utječu na samu ponudu i potražnju za dionicama poput sadašnjeg poslovanja dioničkog društva, očekivanja u budućem poslovanju, stanju u privredi, političkim čimbenicima i slično. U nastavku se prikazuje pokazatelj odnosa cijene i dobiti po dionici (P/E) društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 49: **Pokazatelj odnosa cijene i dobiti po dionici (P/E) društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Odnos cijene i dobiti po dionici (P/E)	60,81	91,53	35,81	57,62	42,84

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

Što je veći koeficijent odnosa cijene i dobiti po dionici to je za ulagače ne povoljnije ulagati iz razloga što im se uloženo kroz dividende skoro pa i ne može vratiti. Teoretski može, ali ne može u razdoblju u kojem bi takva vrsta ulaganja bila isplativa. U društvu Kraš d.d. koeficijenti su relativno visoki. U godinama analize u prosjeku koeficijent iznosi 57,72 što znači da se kupi jedna dionica društva Kraš d.d. da bi se kroz dividendu isplatila tek za 57 godina ukoliko bi se svake godine dividenda isplaćivala. Naravno, ovo je samo teoretski. Koeficijent je najveći bio u 2013. godini koji je iznosio 91,53 što znači da je u toj godini bio najveći omjer između tržišne cijene dionice i dobiti po dionici.

4.6.5. Ukupna rentabilnost dionice

Pokazatelji rentabilnosti dionica sasvim sigurno su najznačajniji pokazatelji. Ukupna rentabilnost dionice je suprotan pokazatelj od odnosa cijene i dobiti po dionici. Ukupna rentabilnost dionice računa udio dobiti po dionici u tržišnoj cijeni dionice. Pokazatelj se izražava u postotku. Ukupna rentabilnost dionice uvijek bi trebala biti veća od dividende rentabilnosti osim u slučajevima kad se uz neto dobit isplaćuje i zadržana dobit iz prethodnih razdoblja. U nastavku se prikazuje pokazatelj ukupne rentabilnosti dionice društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 50: **Pokazatelj ukupne rentabilnosti dionice društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Ukupna rentabilnost dionice	0,02	0,01	0,03	0,02	0,02

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

U godinama analize u društvu Kraš d.d. prosječan udio dobiti po dionici u tržišnoj cijeni dionice iznosi manje od 2% što dovodi do zaključka da je tržišna cijena u prosjeku veća za više od pedeset (50) puta od dobiti po dionici. Najveći udio dobiti po dionici se ostvario u 2014. godini u iznosu od 3% dok se najmanji ostvario u 2013. godini u iznosu od 1%.

4.6.6. Dividenda rentabilnost dionice

Dividenda rentabilnost dionice je jednak pokazatelju ukupne rentabilnosti dionice osim što se u brojnik umjesto dobiti po dionici u omjer stavlja isplaćena dividenda po dionici. Dividenda rentabilnost dionice računa udio dividende po dionici u tržišnoj cijeni dionice. Pokazatelj se izražava u postotku. U nastavku se prikazuje pokazatelj dividende rentabilnosti dionice društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 51: Pokazatelj dividende rentabilnosti dionice društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Dividenda rentabilnost dionice	0,04	0,00	0,00	0,02	0,00

Izvor: Autor osobno - prema financijskim izvještajima društva Kraš d.d.

U 2012. godini je dividenda rentabilnosti dionice u odnosu na ukupnu rentabilnost dionice veća za čak 100% iz razloga što se uz neto dobit isplatila i zadržana dobit. U 2013., 2014. i 2016. godini postotak je nula jer društvo nije donijelo odluku o isplati dobiti.

4.7. Struktura i analiza zaposlenika

Zakon o radu (Narodne novine br. 127/17., dalje: Zakon o radu) u čl. 4. definira radnika na sljedeći način: „Radnik (zaposlenik, uposlenik, djelatnik, namještenik, službenik i slično – u daljnjem tekstu: radnik) je, u smislu ovoga Zakona, fizička osoba koja u radnom odnosu obavlja određene poslove za poslodavca“. Društvo Kraš d.d. kao poslodavac je u godinama analize zapošljavao u prosjeku oko 1546 zaposlenika koji su svojim radom pridonijeli stvaranju prihoda, kvaliteti proizvoda i samom ugledu Društva u RH i diljem svijeta. U ovom poglavlju će se prikazati i obrazložiti tri tablice:

- struktura i broj zaposlenika,
- ukupan prihod i trošak po radniku odnosno dodana vrijednost po jednom zaposleniku i
- prosječna neto plaća u društvu Kraš d.d.

Tablica 52: **Struktura i broj zaposlenih po stručnoj spremi u društvu Kraš d.d. za razdoblje 2012. – 2016. godine.**

STRUKTURA	31.12.2012.	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.
Visoka stručna sprema	207	206	210	216	237
Viša stručna sprema	48	45	48	51	47
Srednja stručna sprema	688	691	742	802	843
VKV	140	138	132	123	117
KV	124	120	122	120	116
PK	49	48	46	41	39
NKV	253	246	240	225	212
UKUPNO:	1509	1494	1540	1578	1611

Izvor: URL: <http://www.kras.hr/hr/o-nama/kako-poslujemo/financijska-izvjesca?y=2016> – pristupljeno (03.1.2018.)

U društvu Kraš d.d. u godinama analize najveći broj radnika je sa srednjom stručnom spremom. U 2012., 2013. i 2014. godini broj zaposlenih sa srednjom stručnom spremom je bio malo ispod 50% ukupnog broja zaposlenih dok je u 2015. i 2016. godini broj zaposlenih sa srednjom stručnom spremom bio malo iznad 50% ukupnog broja zaposlenih. Ovaj pokazatelj i nije toliko iznenađujući jer se radi o proizvodnom društvu.

Tablica 53: **Dodana vrijednost po zaposleniku društva Kraš d.d. za razdoblje od 2012. - 2016. godine.**

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
1. UKUPAN PRIHOD	908.086.080	880.657.485	891.072.471	892.831.912	867.720.880
2. BROJ ZAPOSLENIH	1509	1494	1540	1578	1611
3. PROSJEČAN GODIŠNJI PRIHOD PO RADNIKU	601.780	589.463	578.618	565.800	538.623
4. PROSJEČAN MJESEČNI PRIHOD PO RADNIKU	50.148	49.122	48.218	47.150	44.885
	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
1. UKUPAN IZNOS BRUTO PLAĆA	195.168.049	179.737.209	180.472.865	187.751.120	188.369.904
2. BROJ ZAPOSLENIH	1509	1494	1540	1578	1611
3. PROSJEČNA GODIŠNJA BRUTO PLAĆA	129.336	120.306	117.190	118.980	116.927
4. PROSJEČNA MJESEČNA BRUTO PLAĆA	10.778	10.026	9.766	9.915	9.744
DODANA VRIJEDNOST PO ZAPOSLENIKU (4.-4.)	39.370	39.096	38.452	37.235	35.141

Izvor: URL: http://www.kras.hr/datastore/filestore/18/Godisnji_financijski_izvjestaj_za_2016_1.pdf - Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2016. godinu – Prilagođeno prema stvarnim podacima - (pristupljeno 03.1.2018.)

U godinama analize u društvu Kraš d.d. prosječan mjesečni prihod po radniku iznosi 47.905,00 kn, prosječna mjesečna bruto plaća iznosi 10.046,00 kn te razlika od 37.859,00 kn

čini dodanu vrijednost koju jedan zaposlenik ostvari za navedeno društvo. Zabrinjavajući podatak analizirajući tablicu je što je u posljednjoj 2016. godini ostvarena najmanja dodana vrijednost po zaposleniku i što dodana vrijednost konstantno pada od 2012. godine.

Tablica 54: **Prosječna godišnja neto plaća u društvu Kraš za razdoblje od 2012. – 2016. godine.**

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
UKUPAN IZNOS NETO PLAĆA	115.080.404	107.034.731	106.330.316	112.294.357	112.845.694
BROJ ZAPOSLENIH	1509	1494	1540	1578	1611
PROSJEČNA GODIŠNJA NETO PLAĆA	76.263	71.643	69.046	71.162	70.047
PROSJEČNA GODIŠNJA NETO PLAĆA	6.355	5.970	5.754	5.930	5.837

Izvor: URL: http://www.kras.hr/datastore/filestore/18/Godisnji_financijski_izvjestaj_za_2016_1.pdf - Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2016. godinu – Prilagođeno prema stvarnim podacima - (pristupljeno 03.1.2018.)

U odnosu na prosječnu bruto plaću koja je u konstantnom padu od 2012. godine i koja je najniža u 2016. godini ne može se po dobivenim rezultatima isto reći i iza prosječnu godišnju neto plaću. Iako se po logici nameće, nije nužno da pokazatelji prosječne bruto i neto plaće po godinama budu jednako posloženi. Najveći razlog ovakvim odstupanjima su česte porezne reforme. Najniža prosječna neto plaća u godinama analize je ostvarena u 2014. godini, dok je najviša prosječna neto plaća u godinama analize ostvarena u 2012. godini.

5. SUSTAVI POKAZATELJA I SINTETIČKI POKAZATELJI

5.1. Du Pont sustav pokazatelja

DuPont sustav pokazatelja je jedan od modela pomoću kojega je moguće analizirati poslovanje društva. Pod sustavom ili sistemom pokazatelja podrazumijeva se kombinacija pojedinačnih pokazatelja koji smislenom povezanošću omogućavaju utvrđivanje segmenata poslovanja kojima se pri strateškom upravljanju treba posvetiti odgovarajuća pozornost.¹⁷ Dijele se u dvije skupine, na deduktivne i induktivne pokazatelje. Du Pontov sustav pokazatelja spada u grupu deduktivnih sustava pokazatelja. Prvenstveno se koristi za potrebe analize i kontrolinga što je temelj za potrebe planiranja tj. upravljanja poslovanjem i razvojem društva. Objedinjuje podatke iz dva financijska izvještaja, bilance i računa dobiti i gubitka. Konačan cilj ovog sustava pokazatelja je dobiti rentabilnost ukupne imovine. Rentabilnost ukupne imovine se dobiva kada se pomnože neto marža profita i koeficijent obrta ukupne imovine. Neto marža profita spada u pokazatelje profitabilnosti koji nastaje na način da se neto dobit uvećana za rashode od kamata podijeli sa neto prodajom odnosno sa ukupnim prihodom. Koeficijent obrta ukupne imovine spada u pokazatelje aktivnosti koji nastaje na način da se ukupni prihodi podijele sa ukupnom imovinom. Koeficijent obrta ukupne imovine i neto marža profita detaljnije su objašnjeni i obrađeni pod pokazateljima aktivnosti odnosno profitabilnosti. Bit ovog sustava je shvatiti da se konačnom cilju ide od najnižih stavki financijskih izvještaja, poput formiranja ukupnog prihoda, ukupne imovine, ukupnih troškova, neto dobiti, amortizacije i ostalih stavki do koeficijenta obrta ukupne imovine i neto marže profita ne temelju kojih se dobiva ukupna rentabilnost imovine. Svaka promjena u bilanci i računu dobiti i gubitka će utjecati na konačan rezultat rentabilnosti ukupne imovine. Iz svega navedenog se može zaključiti da je Du Pont sustav nastao kako bi obuhvatio cjelinu poslovanja određenog društva koji se sastoji od različitih segmenata na način da kroz pojedinačne pokazatelje koji se odnose na pojedine segmente objedini cjelinu poslovanja. S aspekta poslovnog odlučivanja hijerarhijski postavljen sustav pokazatelja može se kao takav preslikati na razine upravljanja poslovanjem poduzeća.¹⁸ Kao strateška odluka menadžmenta određuje se poželjna razina rentabilnosti ukupne imovine koja će se ostvariti strateškim opredjeljenjem poduzeća na strategiju premijskih cijena što će rezultirati visokim maržama

¹⁷ Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 57.

¹⁸ Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 59.

profita ili na strategiju niskih troškova kod koje će se težiti povećanju koeficijenta obrta ukupne imovine.¹⁹

Grafikon 1.: Du Pont sustav pokazatelja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

RENTABILNOST UKUPNE IMOVINE							
			2012.	2,97%			
			2013.	2,81%			
			2014.	2,47%			
			2015.	2,24%			
			2016.	3,01%			
	Marža profita					Koeficijent obrta ukupne imovine	
	2012.	3,68%			2012.	0,81	
	2013.	3,29%			2013.	0,85	
	2014.	2,92%			2014.	0,85	
	2015.	2,65%			2015.	0,85	
	2016.	3,59%			2016.	0,84	
	Neto dobit + rashodi od kamata		Ukupni prihod		ukupni prihod		Ukupna imovina
2012.	33.426.046		908.086.080		2012.	908.086.080	1.126.588.026
2013.	28.981.009		880.657.485		2013.	880.657.485	1.032.843.699
2014.	26.025.636		891.072.471		2014.	891.072.471	1.053.756.078
2015.	23.682.913		892.831.912		2015.	892.831.912	1.055.494.782
2016.	31.155.379		867.720.880		2016.	867.720.880	1.033.525.897

Izvor: URL: http://www.kras.hr/datastore/filestore/18/Godisnji_financijski_izvjestaj_za_2016_1.pdf - Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2016. godinu – Prilagođeno prema stvarnim podacima - (pristupljeno 03.1.2018.)

Društvo Kraš d.d. u 2012. godini je imao najveći ukupni prihod, najveću vrijednost imovine i najveću neto dobit uvećanu za rashode od kamata u godinama analize. Ipak, najbolja rentabilnost ukupne imovine je bila u 2016. godini iz razloga što je društvo svoju imovinu za stvaranje prihoda sposobnije koristilo. Društvo Kraš d.d. je odličan primjer za izradu DU Pontovog sustava koji pokazuje da nije cilj imati sve najveće u pogledu imovine, prihoda i neto dobiti, nego da je cilj što sposobnije koristiti imovinu društva za stvaranje prihoda, a maržu profita za stvaranje što veće zarade. U godinama analize društvo je u prosjeku koristilo ukupnu rentabilnost imovine 2,70 %.

¹⁹ Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 59.

5.2. Altmanov Z-score model

Altmanov Z-score model je sintetički pokazatelj koji predviđa stečaj društva u razdoblju od jedne ili dvije godine. Izrađen je i testiran, odnosno razvijen na temelju američke privrede na proizvodnim društvima. Nakon što je ustanovljeno da se formula koja je razvijena za društva koja kotiraju na burzi i koja se bave proizvodnim djelatnostima ne može koristiti za društva koja ne kotiraju na burzi i koja se ne bave proizvodnim djelatnostima razvijene su još dvije formule za društva koja ne kotiraju na burzi i koja se ne bave proizvodnim djelatnostima. Originalna formula se koristi za društva koja kotiraju na burzi i koja se bave proizvodnim djelatnostima. Model A se koristi za društva koja se bave proizvodnim djelatnostima, a ne kotiraju na burzi, gdje se umjesto tržišne vrijednosti koristi knjigovodstvena vrijednost poduzeća, dok se Model B koristi za društva koja ne kotiraju na burzi i koja se ne bave proizvodnim djelatnostima. Koji se god model koristi što je vrijednost pokazatelja veća manja je vjerojatnost da će društvo završiti u stečaju. U nastavku se prikazuju tablice i formule Altmanov Z-score modela:

Tablica 55: **Altmanov Z-score model**

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
X1	Radni kapital	Ukupna imovina
X2	Zadržana dobit	Ukupna imovina
X3	Zarade prije kamata i poreza (EBID)	Ukupna imovina
X4	Tržišna vrijednost glavnice	Ukupne obveze
X5	Ukupni prihodi	Ukupna imovina

Izvor: Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 64.

$$\text{Originalni Z} = 1.2 X1 + 1.4 X2 + 3.3 X3 + 0.6 X4 + 1.0 X5$$

$$\text{A model Z} = 0,717 X1 + 0,847 X2 + 3,107 X3 + 0,42 X4 + 0,998 X5$$

$$\text{B model Z} = 6,56 X1 + 3,26 X2 + 6,72 X3 + 1,05 X4$$

Pokazatelji likvidnosti (X1) koji predstavlja udio radnoga kapitala u ukupnoj imovini odabran je u model jer su istraživanja pokazala da kod poduzeća koja posluju s operativnim gubicima pada udio kratkotrajne imovine u ukupnoj imovini. Pokazatelj X2, koji stavlja u odnos zadržanu dobit i ukupnu imovinu poduzeća, izabran je u model jer pokazuje udio reinvestiranih sredstava tijekom godina poslovanja. Naime, zadržana dobit smatra se najboljim izvorom rasta poduzeća i izvora financiranja poduzeća. Pokazatelj X3 u modelu

prikazuje profitabilnost poduzeća. Drugim riječima, radi se o pokazatelju profitabilnosti imovine koji je neovisan o stupnju financijske poluge i poreza. Pokazatelj X4 pokazuje koliko imovina poduzeća može izgubiti na vrijednosti prije nego što poduzeće postane insolventno. Primjerice, poduzeće s tržišnom vrijednosti kapitala od 1.000 i dugom od 500 može doživjeti pad vrijednosti od 1/3 prije nego postane nesolventno, dok poduzeće s kapitalom od 250 postaje insolventno kada izgubi 1/3 svoje vrijednosti. Pokazatelj X5 zapravo je pokazatelj aktivnosti društva, odnosno, radi se o koeficijentu obrta ukupne imovine.²⁰

Iz razloga što je društvo Kraš d.d. proizvodno društvo koje kotira na burzi kod izračuna Altmanov Z-score modela primijenit će se originalna formula:

Tablica 56: **Altman Z-Score za društvo Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016.**

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
X1	0,13	0,08	0,13	0,14	0,19
X2	0,06	0,02	0,01	0,00	0,00
X3	0,06	0,07	0,08	0,07	0,09
X4	0,58	0,74	0,63	0,83	0,96
X5	0,81	0,85	0,85	0,85	0,84
UKUPNO:	1,64	1,76	1,70	1,88	2,08

Izvor: URL: http://www.kras.hr/datastore/filestore/18/Godisnji_financijski_izvjestaj_za_2016_1.pdf - Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2016. godinu – Prilagođeno prema stvarnim podacima - (pristupljeno 03.1.2018.)

Prema determiniranoj granici ocjene za Altmanov Z-score model vrlo velika vjerojatnost, odnosno 95% vjerojatnosti je da je društvo Kraš trebalo otići u stečaj u 2012., 2013. i 2014. godini. Pokazatelji za 2015. i 2016. godinu pokazuju da će društvo otići u stečaj kroz dvije godine.

Tablica 57: **Determinirana granica ocjene za Altmanov Z-score**

Z - score model	Raspon ocjene (od -4,0 do + 8,0) - rizik stečaja			
	vrlo mali	"sivo" područje		vrlo veliki 95 %
		zabrinutost	u roku 2. godine	
Originalni	$\geq 3,0$	2,99 - 2,79	2,78 - 1,81	1,80 \geq
Model A	$\geq 2,9$	2,89 - 2,69	2,68 - 1,24	1,23 \geq
Model B	$\geq 2,6$	2,59 - 2,39	2,38 - 1,11	1,10 \geq

Izvor: Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 66.

²⁰ Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 64. i 65..

Iz navedenih pokazatelja se može zaključiti da su zbrojni pokazatelji niski iz razloga što društvo nema zadržane dobiti ili je jako mala, da je mali udio neto dobiti u ukupnoj imovini, da je tržišna cijena dionica u određenim godinama niža od nominalne cijene dionica i na kraju jedan od glavnih razloga tako niskog zbroja je mali obrtaj ukupne imovine, odnosno obrtaja imovine i nema jer je koeficijent manji od 1. Sve navedeno je dovele do katastrofalno niskog zbroja gdje društvu po Z-score modelu prijete stečaj, ali bez obzira na to mora se uzeti u obzir da je društvo isplatilo zadržani dobitak i da društvo ne koristi funkcionalno svoju dugotrajnu materijalnu imovinu koja joj ne stvara teret i o kojoj društvo ne ovisi. Prema svemu navedenom društvu Kraš d.d. ne prijete stečaj te je zapravo po većini pokazatelja zadovoljavajući.

5.3. Kralicekov DF pokazatelj

Prilikom ocjene pokazatelja treba imati na umu gospodarsko okruženje u kojem poduzeće posluje kako bi interpretacija bila što kvalitetnija. Altmanov Z-score pokazatelj nastao je na uzorku američkih poduzeća. Uzimajući u obzir različitosti američkog i europskog gospodarskog okruženja, teško bi takav model bilo primijeniti na europskim poduzećima. Zato je Kralicek na temelju bilance i računa dobiti i gubitka njemačkih, švicarskih i austrijskih poduzeća razvio model za procjenu poslovne krize u poduzeću.²¹

Po uzoru na Altmanov skupni pokazatelj, Kralicek je također razdvajao „zdrava“ od „nezdravih“ poduzeća, te je na temelju postupka multivarijantne diskriminantne analize razvio model za identificiranje krize u poduzeću. Nastavljajući razradu „brzog testa“ (engl. Quick test) i tražeći mogućnost diferenciranja dobrih od financijski ugroženih poduzeća, Kralicek je postupkom višestruke diskriminacijske analize (MDA) razvio mogućnost izračuna funkcije diskriminacije (DF). Razvijeni model predstavlja funkciju koja se sastoji od šest pokazatelja koji su uvjetovani zadanim ponderima.²²

Na temelju statističkih i dinamičkih pokazatelja²³ razvijen je sljedeći model²⁴:

$$DF = 1,5 X1 + 0,08 X2 + 10 X3 + 5 X4 + 0,3 X5 + 0,1 X6$$

²¹ Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 73.

²² Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 74.

²³ U obzir je uziman čisti novčani tok koji je izračunat kao zbroj amortizacije i zarada prije kamata i poreza (EBIT)

²⁴ Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 74.

Tablica 58: **Kralicekov DF pokazatelj**

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
X1	Čisti novčani tok	Ukupne obveze
X2	Ukupna imovina	Ukupne obveze
X3	Dobit prije kamata i poreza	Ukupna imovina
X4	Dobit prije kamata i poreza	Ukupni prihodi
X5	Zalihe	Ukupni prihodi
X6	Poslovni prihodi	Ukupna imovina

Izvor: Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 75.

Na temelju navedenog Kralicekovog modela može se procijeniti financijska stabilnost društva, s time da DF pokazatelj može poprimiti pozitivne i negativne vrijednosti.

Tablica 59: **Vrijednost DF pokazatelja s pripadajućom ocjenom financijske stabilnosti**

Vrijednos DF pokazatelja	Financijska stabilnost
> 3,0	Izvrсна
> 2,2	Vrlo dobra
> 1,5	Dobra
> 1,0	Osrednja
> 0,3	Loša
≤ 0,3	Početak insolventnosti
≤ 0,0	Umjerena insolventnost
≤ - 1,0	Izrazita insolventnost

Izvor: Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 75.

Što je vrijednost pokazatelja veća, društvo posluje bolje i efikasnije, slično kao i kod Altmana. Sukladno tablici 19., ako vrijednost varira između 1 i 3, financijska stabilnost je ocijenjena kao osrednja do izvrsna, a društva koja imaju pokazatelje manja od 0,3 imaju velikih problema s financijskom stabilnošću. Pokazatelji, čije su vrijednosti negativne ukazuju na izrazitu insolventnost. U nastavku će se prikazati izračun na primjeru društva Kraš d.d.

Tablica 60: Vrijednost DF pokazatelja s pripadajućom ocjenom financijske stabilnosti na primjeru društva Kraš d.d. u razdoblju od 2012. – 2016. godine.

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
X1	0,23	0,23	0,21	0,19	0,24
X2	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
X3	0,19	0,20	0,25	0,21	0,29
X4	0,05	0,04	0,10	0,08	0,13
X5	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03
X6	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08
UKUPNO:	0,75	0,75	0,85	0,78	0,95

Izvor: URL: http://www.kras.hr/datastore/filestore/18/Godisnji_financijski_izvjestaj_za_2016_1.pdf - Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2016. godinu – Prilagođeno prema stvarnim podacima - (pristupljeno 03.1.2018.)

5.4. Bex sustav pokazatelja

Bex index (Business Excellence Index) je pokazatelj poslovne izvrsnosti društva, koji omogućava brzu i jednostavnu procjenu poslovne izvrsnosti društva na tržištu kapitala kao i za društva čije dionice i udjeli ne kotiraju na burzi. Pokazatelj se razlikuje od drugih sustava pokazatelja i sintetičkih pokazatelja jer je prilagođen hrvatskom gospodarskom okruženju i tržištu. U razdoblju od 2003. do 2007. godine napravljeno je istraživanje primjenom statističko – matematičke metode na temelju podataka iz financijskih izvještaja 201 društva koja su kotirala na Zagrebačkoj i Varaždinskoj burzi u navedenom razdoblju, čime je obrađeno 1.005 financijskih izvještaja.

Bex indeks mjeri poslovnu izvrsnost u dvije dimenzije:

- trenutna poslovna izvrsnost (dimenzija „lagging“) i
- očekivana poslovna izvrsnost (dimenzija „leading“).

BEX indeks sastoji se od četiri pokazatelja s određenim ponderima utjecaja:

$$BEX = 0,388ex1 + 0,579ex2 + 0,153ex3 + 0,316ex4$$

ex1 = PROFITABILNOST

Pokazatelj ex1 je izvrsnost mjerena odnosom zarade (koja se sastoji od kamata i dobiti prije poreza) i kapital mjerenog ukupnom aktivom. Pokazatelj ex1 nema veliki utjecaj na konačnu visinu BEX indeksa zbog toga što se radi o tzv. “tromom pokazatelju“ čija je temeljna svrha stabiliziranje BEX modela. Međutim, njegova uloga je znatno veća kad se poslovna izvrsnost procjenjuje po segmentima.

ex2 = STVARANJE VRIJEDNOSTI

Pokazatelj ex2 bazira se na ekonomskom profitu – dobiti koja prekoračuje cijenu vlastitoga kapitala. Tu se u izračunu rabi kategorija poslovne dobiti kako bi se izbjegli utjecaji izvanrednih događaja na rezultat poslovanja. Cijena vlastitoga kapitala je izračunana iz umnoška vlasničkoga kapitala i cijene kapitala koju bi vlasnici mogli ostvariti iz alternativnih, relativno nerizičnih ulaganja. Pod vlasničkim kapitalom se podrazumijeva upisani kapital, uvećan za eventualne dobitke i rezerve. Za potrebe BEX modela cijena kapitala je aproksimirana stopom kamate na vezanu štednju u bankama (4%).

ex3 = LIKVIDNOST

Za mjerenje likvidnosti rabi se klasičan pokazatelj odnosa radnoga kapitala prema ukupnoj aktivi. Radni kapital se izračunava kao razlika između tekuće aktive i tekućih obveza.

ex4 = FINANCIJSKA SNAGA

Pokazatelj ex4 temelji se na odnosu teorijski slobodnog novca iz svih aktivnosti što je dobit uvećana za amortizaciju i deprecijaciju i pokriva svih obveza tim novcem. Taj pokazatelj nema linearni utjecaj. Naime, što se u kraćem vremenu obveze pokrivaju iz zarade od novčanog tijeka, njegov utjecaj na izvrsnost progresivno raste. U modelu je maksimalna vrijednost tog pokazatelja ograničena na 10 jer je naknadnim istraživanjima utvrđeno da skraćenje vremena pokriva obveza iz dobiti i amortizacije na manje od 6 mjeseci više ne utječe bitno na izvrsnost. U duljem vremenu pokriva obveza iz zarade od novčanog tijeka, utjecaj tog pokazatelja degresivno pada. Na primjer, pri investiranju zaduživanjem ex4 se smanjuje jer se financijski rizik povećava. Međutim, odmah po aktiviranju investicije i prvom obračunu amortizacije financijska snaga se vraća, a pri prvom ostvarenju dobiti temeljem te investicije financijska snaga se potpuno stabilizira.²⁵

Tablica 61: **Bex sustav**

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Profitabilnost - ex1	EBIT	Aktiva
Stvaranje vrijednosti - ex2	Neto poslovna dobit	Vlastiti kapital x cijena
Likvidnost - ex3	Radni kapital	Aktiva
Financijska snaga - ex4	5(dobit + amortizacija)	Ukupne obveze

Izvor: Belak, V. (2014). Analiza poslovne uspješnosti. Zagreb: RRiF Plus, str. 306.

²⁵ URL: https://nemir.weebly.com/uploads/8/4/0/9/8409633/14758_tema_10.pdf - (pristupljeno 05.5.2018.)

Tablica 62: Vrijednosti Bex pokazatelja s pripadajućom ocjenom financijske stabilnosti

Vrijednost BEX pokazatelja	Financijska stabilnost
> 1	dobre tvrtke
između 0 i 1	potrebna su unaprjeđenja
< 1 (negativan)	ugrožena egzistencija

Izvor: Belak, V. (2014). Analiza poslovne uspješnosti. Zagreb: RRiF Plus, str. 306.

U tablici 22 su prikazane vrijednosti BEX pokazatelja gdje su prikazane dobre tvrtke koje imaju indeks veći od 1, tvrtke kojima je potrebno unaprjeđenje indeks varira između 0 i 1, dok je tvrtkama koje imaju indeks manji od 1 ugrožena egzistencija.

Tablica 63: Vrijednost Bex pokazatelja s pripadajućom ocjenom financijske stabilnosti na primjeru društva Kraš d.d. u razdoblju od 2012. – 2016. godine.

NAZIV POKAZATELJA	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Profitabilnost - ex1	0,0128	0,0121	0,0120	0,0102	0,0142
Stvaranje vrijednosti - ex2	0,0003	0,0002	0,0006	0,0005	0,0007
Likvidnost - ex3	0,0171	0,0103	0,0171	0,0180	0,0240
Financijska snaga - ex4	0,1537	0,1493	0,1650	0,1493	0,1794
UKUPNO:	0,18	0,17	0,19	0,18	0,22

Izvor: URL: http://www.kras.hr/datastore/filestore/18/Godisnji_financijski_izvjestaj_za_2016_1.pdf - Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2016. godinu – Prilagođeno prema stvarnim podacima - (pristupljeno 03.1.2018.)

Vrijednost Bex pokazatelja društva Kraš d.d. u svim godinama analize pripada u kategoriju „između 0 i 1“ što znači da su društvu potrebna unaprjeđenja da bi iskoračila u dobre tvrtke.

6. ZAKLJUČAK

Financijski izvještaji su krvna slika svakog trgovačkog društva koja nam govori je li društvo zdravo ili bolesno, ima li gripu ili je samo prehladeno. Čitajući i analizirajući financijske izvještaje društva iz kojih proizlaze financijski pokazatelji svaka stručna osoba koja se bavi područjem računovodstva i financijske analize financijskih izvještaja bi morala prepoznati zdravstveno stanje društva. Po mom mišljenju ni jedna stručna osoba za navedeno područje ne može biti na korist društva dok isto to društvo ne krene gledati i razmatrati kao osobu o kojoj treba brinuti. U ovom radu su prikazani rezultati analize financijskih izvještaja društva Kraš d.d. za petogodišnje razdoblje od 2012. – 2016. godine pomoću financijskih pokazatelja likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja. Bitno je napomenuti da se analiza financijskih izvještaja znatno razlikuje od analize poslovne uspješnosti. Analiza poslovne uspješnosti u svojoj analizi osim što sadrži analizu financijskih izvještaja sadrži i druge stvari koji utječu na samo trgovačko društvo. Analizirajući financijske izvještaje društva Kraš d.d. kao temeljni podatci na temelju kojih se radila analiza uzimali su se statistički podatci na zadnji dan godine iz temeljnih financijskih izvještaja: bilance, računa dobiti i gubitka, izvještaja o novčanom tijeku i izvještaja o promjenama kapitala. U izradi analize važan element bile su Bilješke koje su u Društvu Kraš d.d. temeljito i detaljno sastavljene. Iz navedenih pokazatelja se zaključuje da je društvo Kraš d.d. likvidno odnosno da je sposobno izvršavati svoje kratkoročne obveze, da nije prezaduženo, da je nisko profitabilno u odnosu na neto dobit i ukupan prihod, da ima male obrtaje imovine, da su pokazatelji ekonomičnosti granični dok su pokazatelji investiranja na razini da se ne isplati ulagati u navedeno društvo. Uspoređujući financijska izvješća u godinama analize ne dolazi do značajnih odstupanja u određenim stavkama financijskih izvještaja što znači da je društvo dobro ustrojeno i kao takvo uspješno posluje. Iz svega navedenoga proizlazi da je društvo u stabilnoj financijskoj situaciji, zdravo za rast i razvoj, daleko od stečaja. Od navedenih pokazatelja ističe se niži obrtaj imovine na što bi Uprava društva morala reagirati da svaku stavku imovine funkcionalnije koristi, osobito dugotrajnu materijalnu imovinu. Isto tako, zanimljiv je i pokazatelj o trajanju naplate potraživanja koji je i prema Zakonu izvan nedozvoljene valute od 60 dana. Za detaljniju analizu ovog pokazatelja potrebni su podaci svakog kupca. Postoji mogućnost tako duge naplate i zbog suradnje sa Agrokorum. Iz svega navedenog proizlazi da bi društvo trebalo kumulirati zadržane dobitke zbog moguće krize u poslovanju. Društvo je u svim godinama analize isplaćivalo neto dobitke zbog čega nema zadržane dobitke u svojim poslovnim knjigama. Promatrajući sveukupne sustave pokazatelja

koji su analizirani u ovom radu, može se zaključiti da je društvo Kraš d.d. stabilno društvo, ali da bi u skoroj budućnosti moglo biti ugroženo ukoliko se ne bude jačao kapital društva kroz zadržanu dobit. Tu se ne misli da se neto dobit ne isplaćuje, nego samo da se isplaćuje do iznosa koji neće ugroziti poslovanje društva. Bitno je da se u dioničkim društvima isplaćuje dividenda jer i bit samog poslovanja je ostvarivanje dobiti, ali do granice gdje društvo neće biti ugroženo.

7. LITERATURA

KNJIGE:

1. Skupina autora (2018). Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja. Zagreb: RRiF plus d.o.o.
2. Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
3. Belak V. (1995). Menadžersko računovodstvo. Zagreb: RRiF plus – Poduzeće za poslovne usluge d.o.o.
4. Barbić- Vujić, V. (2008). Korporativno upravljanje – osnove dobre prakse vođenja društva kapitala. Zagreb: Hum-Croma
5. Belak, V. (2014). Analiza poslovne uspješnosti. Zagreb: RRiF Plus

ČASOPISI:

1. Cirkveni Filipović, T. (2018). Izvještaj o ostalom sveobuhvatnom dobitku. Računovodstvo, revizija i financije, XXVIII, (1).
2. Cirkveni Filipović, T. (2018). Izvještaj o promjenama kapitala. Računovodstvo, revizija i financije, XXVIII, (3).

WEB STRANICE:

1. URL: http://www.kras-trgovina.hr/hr/kras_danas
2. URL: https://sudreg.pravosudje.hr/registar/f?p=150:28:0::NO:28:P28_SBT_MBS:080005858
3. URL: http://www.kras.hr/datastore/filestore/18/Godisnji_financijski_izvjestaj_za_2016_1.pdf
4. URL: <http://www.kras.hr/hr/o-nama/kako-poslujemo/financijska-izvjesca?y=2016>
5. URL: <http://zse.hr/default.aspx?id=10006&dionica=15>
6. URL: https://nemir.weebly.com/uploads/8/4/0/9/8409633/14758_tema_10.pdf

8. POPIS GRAFIKONA, SLIKA I TABLICA

Grafikon 1.: Du Pont sustav pokazatelja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Slika 1: Klasifikacija ulaganja u druge poduzetnike

Tablica 1: Vlasnička struktura dioničara na dan 31. prosinca 2016. godine.

Tablica 2: Granični pokazatelji za razvrstavanje poduzetnika od društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. – 2016. godine.

Tablica 3: Popis ovisnih društava društva Kraš d.d. na 31.12.2016. godine.

Tablica 4: Prikaz skraćene bilance društva Kraš za razdoblje 2012. – 2016. godine.

Tablica 5: Bilanca - aktiva društva Kraš d.d. za razdoblje od 2012. do 2016. godine.

Tablica 6: Bilanca - pasiva društva Kraš d.d. za razdoblje od 2012. do 2016. godine.

Tablica 7: Račun dobiti i gubitka društva Kraš d.d. za razdoblje od 2012. do 2016. godine.

Tablica 8: Izvještaj o novčanom tijeku društva Kraš d.d. za razdoblje od 2012. do 2016. godine. - Indirektna metoda

Tablica 9: Izvještaj o promjenama kapitala društva Kraš d.d. za razdoblje od 2012. do 2016. godine.

Tablica 10: Pokazatelji likvidnosti

Tablica 11: Koeficijent trenutne likvidnosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 12: Koeficijent ubrzane likvidnosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 13: Koeficijent tekuće likvidnosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 14: Pokazatelj radnog kapitala društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 15: Adekvatna struktura imovine i omjer s izvorima imovine te prikaz radnog kapitala

Tablica 16: Koeficijent financijske stabilnosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 17: Pokazatelji zaduženosti

Tablica 18: Koeficijent zaduženosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 19: Koeficijent vlastitog financiranja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 20: Koeficijent financiranja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 21: Pokazatelj pokrića troškova kamata društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 22: Pokazatelj faktora zaduženosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 23: Pokazatelj stupnja pokrića I društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 24: Pokazatelj stupnja pokrića II društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 25: Pokazatelji aktivnosti

Tablica 26: Koeficijent obrta ukupne imovine društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 27: Koeficijent obrta dugotrajne imovine društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 28: Koeficijent obrta kratkotrajne imovine društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 29: Koeficijent obrta potraživanja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 30: Pokazatelj trajanja naplate potraživanja u danima društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 31: Pokazatelji ekonomičnosti

Tablica 32: Pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 33: Pokazatelj ekonomičnosti poslovanja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 34: Pokazatelj ekonomičnosti prodaje društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 35: Pokazatelj ekonomičnosti financiranja poslovanja društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 36: Pokazatelj ekonomičnosti ostalih poslovnih aktivnosti društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 37: Pokazatelji profitabilnosti

Tablica 38: Pokazatelj neto marže profita društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 39: Pokazatelj bruto marže profita društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 40: Pokazatelj neto rentabilnosti imovine - ROA društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 41: Pokazatelj neto rentabilnosti imovine društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 42: Pokazatelj bruto rentabilnosti imovine društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 43: Pokazatelj rentabilnosti vlastitog kapitala društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 44: Tržišna vrijednost dionica društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. – 2016. godine.

Tablica 45: Pokazatelji investiranja

Tablica 46: Pokazatelj dobiti po dionici (EPS) društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 47: Pokazatelj dividende po dionici (DPS) društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 48: Pokazatelj odnosa isplate dividendi (DPR) društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 49: Pokazatelj odnosa cijene i dobiti po dionici (P/E) društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 50: Pokazatelj ukupne rentabilnosti dionice društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 51: Pokazatelj dividende rentabilnosti dionice društva Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 52: Struktura i broj zaposlenih po stručnoj spremi u društvu Kraš d.d. za razdoblje 2012. – 2016. godine.

Tablica 53: Dodana vrijednost po zaposleniku društva Kraš d.d. za razdoblje od 2012. - 2016. godine.

Tablica 54: Prosječna godišnja neto plaća u društvu Kraš za razdoblje od 2012. – 2016. godine.

Tablica 55: Altmanov Z-score model

Tablica 56: Altman Z-Score za društvo Kraš d.d. za razdoblje 2012. - 2016. godine.

Tablica 57: Determinirana granica ocjene za Altmanov Z-score

Tablica 58: Kralicekov DF pokazatelj

Tablica 59: Vrijednost DF pokazatelja s pripadajućom ocjenom financijske stabilnosti

Tablica 60: Vrijednost DF pokazatelja s pripadajućom ocjenom financijske stabilnosti na primjeru društva Kraš d.d. u razdoblju od 2012. – 2016. godine.

Tablica 61: Bex sustav

Tablica 62: Vrijednosti Bex pokazatelja s pripadajućom ocjenom financijske stabilnosti

Tablica 63: Vrijednost Bex pokazatelja s pripadajućom ocjenom financijske stabilnosti na primjeru društva Kraš d.d. u razdoblju od 2012. – 2016. godine.